

BYZANTINI

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

KOR

ΑΔΕΛΦΙΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΩΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

ΓΡΑΪΚΟΥΣ,

Εἰς ἀντίρρησην κατὰ τῆς ψευδονύμως
ἐν ὀνόματι τῆ Μακαριωτάτης Πατριάρχης
Ἱεροσολύμων ἐκδοθείσης ἐν Κωνσταντινου-
πόλει

ΠΑΤΡΙΚῆΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

ΕΝ ΡΩΜῃ,

Ἐν ἔτει Α. τῆς Ἐλευθερίας (αΨΥΠ.)

Ο ΣΤΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΠΡΟΣ

ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΕΙΣ τὴν Ρώμην εὐρισκόμηνος μὲ πολλὰς ἄλλας ὁμογενεῖς μου, ἀφ' ἧς ἡ Ρώμη παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἠλευθερώθη ἀπὸ τῶν Μακαριωτάτων αὐτῆς Πάπων τὴν τυραννίαν, ἔλαβον ἀπὸ φίλου τινὰ, τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάτοικον, τὸ βιβλιάριον ἐπιγραφόμενον « Πατρικὴ Διδασκαλία, συνθεθεῖσα παρὰ τῆ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ κ. τ. λ. » Μόλις ἀναγνόντες τὸ ἥμισυ, ἐπιπροφορήθημεν ὅλοι συμφώνως, ὅτι ἡ Πατρικὴ αὐτῆ Διδασκαλία εἶναι ψευδεπίγραφος· ἐπειδὴ ἔν ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ τῶν δύο ἐπισημαίνων τὴν ὑποθέσειμην γνήσιον τῶ Ἱεροσολύμων γέννημα· ἢ ὅτι ἔχασε παντελῶς ἡ Μακαριότης τὰς τὰς φρένας, ἢ ὅτι μετεχηματίσθη ἐκ ποιμένος εἰς λύκον, διὰ τὰ σαυράξῃ τῶ Χριστῷ τὴν Ἐκκλησίαν.

Υπερασπίζει καὶ δικαιολογεῖ τὴν τυραννίαν τῶν Τέρκων ὁ συγγραφεὺς τῆ βιβλίου· θρηνεῖ τὴν κατάργησιν τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, ἀγκαλὰ ρητῶς τὰ τὸ φανερόση δέν τολμᾷ· καὶ τὰς Γραικὰς, τὰ ὑποτάσσοντα ἀλόγως εἰς τὰς τυράννους, σπευδάζει τὰ πείσει μὲ μαρτυρίας τῆς θείας Γραφῆς, τὰς ὁποίας ἡ παρεξηγεῖ, ἢ κολοβάς φέρει εἰς τὸ μέσον, κατὰ τὴν συνήθειαν ὅλων τῶν αἰρέτικῶν. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἡ Πατρικὴ αὐτῆ Διδασκαλία γέμει ἀπὸ τοσαύτης βλασφημίας, ἐναντίας εἰς τὸν ὀρθόν

λόγον, εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Θρησκείαν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περὶ ἐλευθερίας δόξαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐγενήθῃ ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον ἐνὸς ὀρθοδόξου καὶ συνεῖθε Πατριάρχου.

Οὐδεμίαν βέβαια βλάβην οἱ Γραικοὶ φοβέσθαι τὴν σήμερον ἀπὸ τοῦτον μωρὸν σύγγραμμα. Ἀλλ' εἶναι φόβος, μήπως οἱ Εὐρωπαῖοι, ἀναγνόντες αὐτὸ κατὰ τύχην, συμπεράνωσιν, ὅτι τοιαῦτα εἶναι ὅλον τῶν Γραικῶν τὰ φρονήματα· ὅτι ἔμεθα ὄχι μόνον ὄχλοι, ἀλλὰ καὶ φίλοι τῆς δουλείας, ὄχι μόνον δέσμοι, ἀλλ' ὅτι καὶ καυχώμεθα εἰς τὰ δεσμά, καὶ τὴν μασιζέσσαν ἡμᾶς χεῖρα τῆ τυράννου μὲ ἀνδραποδάδες σέβας ἀσπαζόμεθα.

Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ κηρύξωμεν εἰς ὅλην τὴν Οἰκὸν μένην (ἀνιλέγοντες εἰς τὸ μωρὸν τῆτο σύγγραμμα) ὅτι τὸ κατὰ τῶν τυράννων μῖσος εἶναι ριζωμένον εἰς τὰς ἡμετέρας καρδίας· ὅτι τῆ νὰ μὴν ἐλευθερωθῶμεν μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τοῦ ζυγόν, αἴτιον εἶναι ὄχι ἡ ἡμέτερα ἀνανδρία, ἀλλ' ἡ ζηλοτυπία πολλῶν Ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖοι καλαυθύντες ἀνασχύντες τὸν ἡμέτερον Τύραννον βραδύνουσι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν.

Πρὸ ὀλίγου ἐτι τῆς Γερμανίας ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀγκαλὰ βασιανίζομενος ἀπὸ ὀδυνηρὰν καὶ θανάσιμον νόσον, ἡ ὁποία καὶ ἐπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν συμπάθειαν, παρέδωκεν ἀσπλάγχχως εἰς τὸν τύραννον τῆς Ἑλλάδος ὀκτὼ Γραικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐν Βιέννῃ τῆς Αἰσρίας ἐζήτην ἡσύχως τὰ ἀρμόδια μέσα τῆ νὰ φωτίσωσι, καὶ ἀπὸ τοῦ ζυγόν τῆς δουλείας νὰ ἐλευθερώσωσι τὰς ἰδίους ὁμογενεῖς. Παρίστανται ἴσως ταῦτα τὴν ὡραν δέσμοι ἔμπροσθεν τῆ τυράννου οἱ γενναῖοι ἔστοι τῆς ἐλευθερίας μάρτυρες· ἴσως ταύτην τὴν ὡραν καταβαίνεις εἰς τὰς ἱερὰς κεφαλὰς τῶν ἡ μάχαιρα τῆ Δημῖε, ἀκχέσαι τὸ γενναῖον ἑλληνικὸν αἷμα ἀπὸ τὰς φλέβας

ἴων, καὶ ἰππῆλαι ἢ μακαρία ψυχῆτων, διὰ τὰ ὑπάγη
τὰ συγκαλοικήση με ὄλων ἴων ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθα-
νότων ἰὰς αἰοδίμους ψυχάς.

Ἀλλὰ τὸ ἀθῶν αἵματος ἢ ἔκχυσις αὐτῆ ἀνὶ θεοῦ
καταπλήξῃ ἰὰς Γραικὸς θέλει μᾶλλον ἰὰς παροξύνει εἰς
ἐνδικησιν. Ἡ Ἑλλάς ἔλη μετὰ δάκρυα εἰς ἰὰς ὀφθαλ-
μὸς παρακαλεῖ ἰὰς ἐν Τεργεςίῳ πραγματευομένους
Γραικὸς τὰ ἀφίσωσιν εἰς ἐρήμωντιν ἰὴν πόλιν τῷ ἀχαρίστῃ
καὶ μισέλληνοσ Αὐτοκράτοροσ, καὶ τὰ μελοικιδῶσιν εἰς
ἰὰς νεωστὶ ἐλευθερωθεῖσασ αὐτῆσ νήσασ, ὅπω χαρὶσ
καίνενα φόβον προδοσίας ἐβλυχεῖσ καὶ ἐλεύθεροσ δύνανται
τὰ ζήσωσιν.

Δέξαι λοιπὸν ἐυμχῶσ, ὃ φίλη με πατρίσ, Δέξασθε
φίλοσ με ὁμογενεῖσ, φίλοσ Γραικοῖ, ἀπόγονοσ τῶν πα-
λαιῶν ἐκείνων Ἡρώων, ἰὴν παρέσαν ἀδελφικὴν διδασ-
καλίαν, κατὰ πάντα διάφορον ἀπὸ ἰὴν ψευδεπίγραφον
Πατρικὴν Διδασκαλίαν. Μήτε πῦρ, μήτε σίδηροσ ψυ-
χράνη πόλε εἰς ἰὰς ὑμετέρασ καρδίασ ἰὴν διάπυρον ἰὰς
ἐλευθερίας ἀγάπην. ἰὴν ἀπαιδοσ κατὰ τῆσ τυραννίας
μῖσοσ. Ἐχθε πάντοτε ἔμπροσθεν ἰὴν ὀφθαλμῶν ἰὰ πάν-
δεινα κακὰ, ὅσα κατ' ἐκάστην ὑποπέρετε ἀπὸ τοῦ ἀγρίου
ἔθνοσ ἰὴν Τέρκων, καὶ ἐνθυμεῖθε ὅσα ἔλεγον οἱ ἡμέτε-
τεροσ πρόγονοσ, παροξύνοντεσ ἀλλήλοσ κατὰ ἰὴν Πέρτων.

» ————— ὃ παῖδεσ Ἑλλήνων, ἰτε
» Ἐλευθερεῖτε πατρίδ', ἐλευθερεῖτε δέ
» Παιδάσ, γυναῖκασ, νεῶν τε πατρίων ἔδη,
» σπασ τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν (1)».

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸσ ἀπάντασ κοινῶσ τὸσ Γραικὸσ.
Πρὸσ ὑμάσ δε, ὅσοσ προΐσαθε τῶν Γραικῶν, εἴτε Λαί-

(1) Δισχύλ. Πέρσ. σ. 402α

καὶ σεμνυνόμενοι μετὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀρχόντων (1), ἔπειτα
 Κλήρη ὀνομαζόμενοι Παναγιώτατοι, Μακαριώτατοι,
 Πανιερώτατοι, Πανοσιώτατοι κ. τ. λ. λέγω, ὅτι ἡ
 λάβειναι ἢ ὁ ζῆλος τῶν πιστῶν, δὲν ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς ἵνα
 τοιαύτας ὑπεροχικὰς ἐπωνυμίας, πλὴν διὰ τὰς ποι-
 μαίνετε, ὡς Θεῶν διάκονοι, ἐκκισίως καὶ ὄχι ἀναγκασ-
 τῶς (2), διὰ τὰ δίδετε εἰς αὐτοὺς τὸ δίκαιον καὶ τὴν
 ἰσότητά (3), διὰ τὰ γίνεσθε εἰς τὰς πάντας ἄλλας καὶ
 φῶς (4)· φῶς, διὰ τὰ διασκεδάξετε τὸ καλύπτον αὐτοὺς
 τῆς ἀμαθίας καὶ δεισιδαιμονίας σκότος· ἄλλας, διὰ
 τὰ τὰς φυλάττετε ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὴν βρωμερὰν σὺ-
 ψιν τῆς Τερικτῆς παρανομίας.

(1) Γεῶν καὶ μὴ θείων, ὁσάκις συλλογιῶν, ὅτι τὰς νῦν ὀνο-
 μαζομένους καὶ νομιζομένους Ἀρχοντας τῶν Γραικῶν προσφύεσθα
 ἢ διὰ τίς συγκρίνη μετὰ πολλὰ ἰκεῖνα τέτραποδα ἀρχοντοπύλας,
 ὅσα βλέπομεν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν μακελλίων τριφύλων. Λακί-
 ζοῦνται, δάκνοῦνται, τρώγονται συναλλήλους, ἵνα τὰ φθῶσι ἐκά-
 στῃ ἢ φοβερὰ τῆς σφαγῆς ἴσμε· καὶ τότε ὁ Σουλτάν χασάπης
 παραδίδει ἀκρίτον καὶ ἀνεξέταστον, εἰς τὴν δὲ μίση τὰς χεῖρας τὸν
 ὑψηλότατον ἈΡΧΟΝΤΑ, διὰ τὰ τὸν πληροφορήσει μετὰ τὴν ἀκα-
 ταμάχτητον ἀπόδειξιν τῆς μαχίρας, ὅτι δὲν ἦτον πλὴν ἐπίδυνον
 καὶ κληνώδες ἀνδράποδον.

(2) Πέτρ. Α. ε. 2.

(3) Κολοσσ. α. 1.

(4) Ματθ. ε. 13, 14.

καὶ σεμνινόμηθοι μετὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀρχόντων (1), ἔπειτα
 Κλήρι ὀνομαζόμενοι Παναγιώτατοι, Μακαριώτατοι, ἡ
 Πανιερώτατοι, Πανοσιώτατοι κ. τ. λ. λέγω, ὅτι ἡ
 λάβεια ἢ ὁ ζῆλος τῶν πεισῶν, δὲν ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς ἄς
 τοιαύτας ὑπεροχικὰς ἐπωνυμίας, πλὴν διὰ τὰς ποι-
 μαίνετε, ὡς Θεοὶ διάκονοι, ἐκκυσίως καὶ ὄχι ἀναγκασ-
 τῶς (2), διὰ τὰ διδέτε εἰς αὐτὰς τὸ δίκαιον καὶ τὴν
 ἰσότητα (3), διὰ τὰ γίνεσθε εἰς ἴσους πάντας ἄλλας καὶ
 φῶς (4)· φῶς, διὰ τὰ διασκεδάσετε τὸ καλύπτον αὐτὰς
 τῆς ἀμαθίας καὶ δεισιδαιμονίας σκότος· ἄλλας, διὰ
 τὰ τὰς φυλάττετε ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὴν βραμερὰν σῆψιν
 τῆς Τερρικῆς παρανομίας.

(1) Γελῶ καὶ μὴ θέλων, ὁσάκις συλλογιθῶ, ὅτι τὰς νῦν ὀνο-
 μαζομένους καὶ νομιζομένους Ἀρχοντας τῶν Γραικῶν προσηφύεσθα
 ἤθελε τις συγκρίνη μετὰ πολλὰ ἐκείνα τετραπόδα ἀρχοντόπελα,
 ὅσα βλέπομεν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν μακελλίων τριπόδων. Λακί-
 ζοῦναι, δάκνουσαι, τράγονναι συναλλήλας, ἵας τὰ φθίσση ἐκά-
 στε ἢ φοθερὰ τῆς σφαγῆς ἄρα· καὶ τότε ὁ Σελταν χασάπης
 παραδίδει ἀκρίτων καὶ ἀνέξετατον, εἰς τὰς δημῆς τὰς χεῖρας τὸν
 ὑψηλότατον ἈΡΧΟΝΤΑ, διὰ τὰ τὸν πληροφορήσῃ μετὰ τὴν ἀκα-
 ταμάχητον ἀπόδειξιν τῆς μαχίρας, ὅτι δὲν ἦτον πλὴν ἐτιδανὸν
 καὶ κληῶδες ἀνδράποδον.

(2) Πέτρ. Α. ε. 2.

(3) Κολοσσ. σ. Ι.

(4) Μαθ. ε. 13, 14.

Πρῶτον, ἡ ἐντολὴ τῆ κυρίας μας ὡς προσάξει, ὁ καθείς ὡς ἔλαβε χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ τὸ μεταχειρίζεται εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν τε, διὰ νὰ μὴν καταδικασθῆ ὡς ὁ πονηρὸς δῆλος ἐκεῖνος ὁ κρύψας τὸ τάλαντον.

Δεύτερον, ἐπειδὴ εὐρέθην κατὰ θείαν οἰκονομίαν καὶ ἔλεος ὑπερέτης καὶ προσάτης ἐπὶ τῆ ἀγιωτάτῃ Ἀποστολικῆ καὶ Πατριαρχικῆ θρόνῃ τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς βοηθεῖται καὶ ἐλεεῖται ἀπὸ ὅλης τῆς χριστιανῆς τῆς Οἰκουμένης εἰς τὰς σωματικὰς ἢ ἀναγκαίας χρείας τε, δὲν μοὶ τὸ ἐσυγχώρησεν ἡ συνείδησις νὰ σιωπήσω, ἀλλὰ νὰ ὠφελήσω τῆς πάντας ἀδελφῆς ὁμοπίστευς με χριστιανῆς πνευματικῶς, καθὼς ἐκεῖνοι μετὰ προθυμίας βοηθῶσι σωματικῶς· ὡσὰν ὡς ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐκηρύχθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, « ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ ἡ λόγος Κυρίας ἐξ Ἱερουσαλὴμ ».

Τρίτον, ἐπειδὴ ἔφθασα εἰς τέτοιον γῆρας, ὡς πλέον εἰς κάθε στιγμήν προσμένω

(3)

τὴν ὄραν τῷ θανάτῳ, διὰ τὴν ἀφήσω ὡς
μὴ ἐπιτολήν καὶ παραγγελίαν εἰς τὰς πίστεως
καὶ ὀρθοδόξους λαούς, προλαμβάνω τὴν δια-
κηρύξω εἰς τὰς καρδίας πάντων μὲ συντο-
μίαν, τὰς ὀρθὰς σοφισμὰς τῆς πίστεώς μας,
καὶ τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην τοῦ διαβόλου,
ὅπου καθ' ἑκάστην γενεάν καὶ γενεάν ἀδελ-
φείτως ἀγωνίζεται τὴν πλάνην, εἰ δυνατόν,
καὶ τὰς ἐκλεκτὰς, διὰ τὴν τὰς κηρύξω ἀπὸ
τὴν ὀρθότητά των δογμάτων, καὶ τὴν τὰς
ὑποσκελίσω μὲ ἀπάτας καὶ πλάνας· καθὼς
καὶ εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα δοκιμάζει ὁ πο-
νηρὸς μὲ νεοφανεῖς τρόπους πολιτείας καὶ
διοικήσεως τάχα ἀρετωτέρας καὶ ὠφελιμο-
τέρας, ἢ ὅποια ἀντιβαίνει εἰς τὰ ἀληθῆ
κρίματα τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν
εὐαγγελικὴν ζωὴν, ἢ ὅποια εἶναι περικυλισμένη
καὶ νενομοθετημένη μὲ ἐπιτολὰς καὶ νόμους τό-
σον πολιτικὰς, ὅσον καὶ πνευματικὰς, ὅπου
πονηγεῖται τὰς πίστεως διὰ τὴν ἀπερνῶσι τὸν
ὀλίγον καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς μὲ ὑπομο-
νήν εἰς τὰς θλίψεις, καὶ ἐλπίδα ὄχι ἐπιταῦ-
θα, ἀλλὰ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Διὰ τῆτο

ποστρέπομεν τὰς πάντας, εὐχόμενοι πα-
 τρικῶς, νὰ ὑποδεχθῆτε μὲ ζῆλον τὰς ὀλί-
 γας ταύτας νεθεσίας, καὶ νὰ ἀποσκυβαλίζητε
 κάθε ἐναντίον φανερώς καὶ ἀφανῶς, ὅπερ ἀπαντᾷ-
 τε εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ κριμάτων τοῦ Θεοῦ, διὰ
 νὰ μὴν ὑποσκελιθῆτε, καὶ παραπέσητε εἰς
 βάραθρον κακίας καὶ ἀπωλείας, καὶ ὑστερηθῆτε
 ἐκείνης τῆς ἀγήρω μακαριότητος· ἥς γένοιτο
 πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῇ ὑπομονῇ τοῦ
 ψυχῶν ἡμῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφα-
 σιν. « Βλέπετε ἔν, ἀδελφοί, μὴ πλανηθῆ-
 » τε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσοιτα ἐν ταῖς ἐσχά-
 » ταις ἡμέραις, μὴ γινώσκοντες μήτε ἀ λέ-
 » γουσι, μήτε πρὸς τίνων διαβεβαιῶνται, εἰς
 » ἀπάτην τοῦ ἀπλυσέρων, καὶ προσέχετε».

ΠΕΡΙ ΚΡΙΜΑΤΩΝ ΘΕΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥΣ.

Ἀπὸ τὰ λογικὰ καὶ αὐτεξέσια κλίσματα
 τοῦ Θεοῦ, ὁ διάβολος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη-
 σαν ἀποστάται πρὸς τὸν Θεόν· δι' ὃ καὶ κα-
 τεδικάσθησαν κατὰ τὴν ἀκατάληπτον καὶ

ἀνείκασον τῷ Θεῷ δικαιοσύνην. Καὶ ὁ μὲν
 διάβολος κατεδικάσθη αἰωνίως εἰς τὰ ὑποχθό-
 νια· διότι ἤμαρτε μὲ ἔπαρσιν καὶ ἀψιφησίαν
 εἰς τὴν θείαν μεγαλειότητα, καὶ ἠθέλησα
 νὰ σήσῃ τὸν θρόνον τε ὑπεράνω τῶν ἑρα-
 νῶν, καὶ φαντασθεὶς ὑψηλὰ κατεδικάσθη εἰς τὰ
 ὑποχθόνια. Οὗ δὲ ἄνθρωπος δὲν κατεδικάσθη
 αἰωνίως, ὡσάν ὅπῃ ἀπατήθη ὑπὸ αὐτὸν τὸν
 διάβολον εἰς τὸ νὰ φαντασθῆ ἰσοθεΐαν· ἀλλὰ
 ἐξώσθη τῆς μακαρίας ζωῆς τοῦ πατρῷου
 πρὸς καιρὸν, διοριθεὶς εἰς τὴν παρῆσαν ζωὴν
 νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον τε μὲ ἰδρωτὰς, καὶ νὰ
 ἀπαντᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, θλίψεις,
 δυσυχίας, τυρανίας, βάσανα, δάκρυα,
 ἀδενείας, διωγμὸς, συκοφαντίας, καὶ ὅσα
 τοιαῦτα πικρὰ καὶ λυπηρὰ, προσωρινὰ ὅμως
 ταῦτα πάλιν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τῇ ἀφάτῳ αὐ-
 τοῦ εὐσπλαγχνίᾳ ἀπεφάσισε τὸν ἄνθρωπον
 νὰ ἀποθνήσκῃ, καὶ διαλυόμενος εἰς τὰ ἐξ ὧν
 ἐστὶν τέθη, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν, καὶ
 ἠμπορέσῃ μὲ καιρὸν νὰ ἀποκλήσῃ πάλιν τὸν
 πατρῷον, καὶ ἀφ' ἧς γυμνασθῆ καλῶς εἰς
 τὴν παρῆσαν ζωὴν, καὶ δοκιμασθῆ μὲ τῆς

πειρασμὸς ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, νὰ καταξιώθῃ πάλιν τῆς μακαρίας ἐπεινῆς ζωῆς, καὶ νὰ ἐντρυφᾷ αἰωνίως τὴν δόξαν τῶν ἑβραίων ἀγαθῶν μετὰ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην αἰώνιον. Διὰ τῆτο ὅσοι εἶχον εἰς τὰς ψυχὰς των ῥιζωμένην αὐτὴν τῆ Θεῷ τὴν δικαίαν δόξασιν, καὶ ἐγνώριζον τὴν οἰκονομίαν τῆς ἐξορίας ταύτης ἀπὸ τὸν παράδεισον, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἐδόξαζαν τὸν Θεὸν καὶ μετ' ὅλον ὅπου ἦσαν ἐξόριστοι μετὰ πικρίας καὶ βάσανα, εὐχαρισῆντο, καὶ ἔτρεχον διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, ὑπομένοντες τὰς θλίψεις τῆς παρήσσης ζωῆς, καὶ ἐλπίζοντες νὰ ἀποκατασταθῶν εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ μακαρίαν ζωὴν τοῦ παραδείσου.

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ πεισὼν αὐτοὺς ἐωσφόρος διάβολος ἐφθόνησε τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην Φιλανθρωπίαν, ὡς φύσει μετὰ τὴν πτώσιν τὸ πονηρὸς, ἀπεικαλασάθη μισάνθρωπος, καὶ δὲν ἔλειψε πάλιν ἀπὸ τῆς νὰ ὡρακινή ἀδελφείπῳ τὸν ἄνθρωπον ὥστε εἰς μίαν πλάνην, ὥστε εἰς ἄλλην ἀτοπίαν. Διὰ τῆτο ἐν ἀπέσειλεν ὁ Θεὸς κατὰ

καρὰς προφῆτας θεοπνεύτους καὶ δικαίους,
 διὰ τὰ ὀδηγεῖν τὰς ἀνθρώπους, τὰ τὰς διδά-
 σκειν καὶ τὰ τὰς παρηγορεῖν τὰ ὑπομένωσι
 μετ' εὐχαριστίας τὰς θλίψεις τῆς παρούσης
 ζωῆς, διὰ τὰ ἀξιοθεῖν ἐκείνης τῆς μελλούσης
 τὰς ἀνεκδιηγίτους χαράς. Ὁ δὲ φιλόανθρω-
 πος αὐτὸς πάσης, βλέπων τυραννέμενον
 τοιαύτης λογῆς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τὸ γένος
 τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὰ ταχύνη, καὶ τὰ εὐκο-
 λύνη τὴν σωτηρίαν των, εὐδόκησε τὰ σείλη
 τὸν μονογενῆ τὸν υἱόν· ὁ ὁποῖος καὶ κλίνας
 ἐρανὲς κατ' ἄστρον ἐπὶ γῆς, ἀνέπλασε τὴν
 ἀνθρωπότητα, ἀναγεννήσας δι' ὕδατος καὶ
 πνεύματος αὐτὴν, καὶ διὰ ταύτην τὸν
 ὑπογραμμὸν πᾶσι πρὸς σωτηρίαν, ἀνέβη
 ὄθεν ἐκ ἐχωρίῳ ὀλοτελῶς, ἐκτελέσας τὸ
 ὑπὲρ λόγον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μυστήριον.

Ποῖος, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, τὰ μὴν θαυ-
 μάση τὴν τοιαύτην πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ συλ-
 λαβάσιν; ποῖος τὰ μὴν λάβη πρὸς ἀδειγμα
 εἰς τὴν παρῆσαν ζωὴν αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεόν,
 βλέπων τὰς τὸν πεινῶντα καὶ διψῶντα, ἐν
 θλίψει, ἐν στενοχωρίᾳ, ἐν διωγμοῖς; Αὐτὸν

βέβαια εἶναι εἰς τὸν παρόντα βίον ἢ ζωὴ τῆς ἀληθῆς χριστιανῆς, ἀν' ἧς νὰ ἀξιωθῇ τῆς ἡμετέρας βασιλείας.

Ἀλλ' ὁ διάβολος, ὅπου φερόμεται πάντοτε ὡς λέων ὠρυόμενος, αὐτὸς ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἐπλάνησε τὰς φωτοπλάσους, καὶ δὲν ἀπολείπει πάντοτε ἀπὸ τοῦ νὰ σπείρῃ ζιζάνια, ἐπεχειρίσθη νὰ τῆς ἀποσπάσῃ πάλιν τῆς θείας ἀγάπης, καὶ μὲν κάθε τρόπον νὰ φέρῃ δυσκολίαν καὶ ἐμπόδισμα εἰς τὴν σωτηρίαν των.

Καὶ δὴ ἔν κατ' ἀρχὰς ἤγειρε τὰς διώκοντας νὰ παιδεύουν μὲν διάφορα κολασήρια τὰς Ἀποστόλους, τὰς χριστιανῆς, μὲν διωγμοὺς, μὲν θανάτους πικρὰς, μὲν δημεύσεις ἡμῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν καὶ μὲν ἐξορίας. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὁ δραστήσιμος τῆς σοφῆς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῆς κατέστησε πρόξενον μεγάλης σωτηρίας, ἐνεδυνάμωσε τὰς χριστιανῆς νὰ ὑποφέρωσι τὰ δεινὰ ταῦτα, καὶ νὰ ὁμολογήσωσιν ἐμπροσθεν ἡμῶν διωκτῶν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως των, καταισχύνοντες αὐτὰς καὶ τὸν πονηρὸν διάβολον ὅτι τῆς ἐκινῆσε καὶ κἀνέναν τῇ ἀληθείᾳ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα,

πλεόντων, δόξαν, τιμὰς, κλήματα καὶ ὑπάρ-
χοντα, καὶ αὐτὴν σχεδὸν τὴν ἰδίαν ζωὴν δὲν
ἐπροτίμησαν ὑπὸ τὴν εἰς χριστὸν πείσιν των.

Δεύτερον, ἐπειδὴ ἔγνω ὁ πονηρὸς, ὅτι
ἐκ τῆς βασανιστηρίων καὶ κολαστηρίων ὄχι μόνον
δὲν ἐκέρδησε τὸν σκοπὸν τε, ἀλλὰ καὶ μάρ-
τυρας ἀπέδειξε μυριάδας πολλὰς πεισῶν,
μελεχειρίδῃ ἄλλον τρόπον πονηρίας. Ἐνέ-
σπειρε ζιζάνια αἰρέσεων μὲ τρόπον ὑπερβολῶν,
καὶ ὑποκεκρυμμένον δὲ νὰ καλασθήσῃ τὰς πεισὰς
χριστιανὰς νὰ ἀφελήσῃσι τὴν πείσιν των, καὶ
νὰ φάνωνται μὲν πεισοὶ εἰς χριστὸν, νὰ γένωσι
δὲ ἐδικοί τε ἀκόλαστοι, ὑπομακρυνόμνητοι
ὑπὸ τὸν χριστὸν. Καὶ εἶναι αἱ δὲ διαφοραὶ αἰρέσεις
ὅπερ κατὰ καιρὸν ἐφάνησαν, ποτὲ μὲν εἰς
τὸν μονογενῆ υἱὸν, ὡς οἱ Ἀρειανοὶ, ποτὲ δὲ
εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς οἱ Μακεδονια-
νοὶ, ποτὲ εἰς τὴν ἑνσαρκον οἰκονομίαν, ὡς
οἱ Νεστοριανοὶ, Μονοφυσίται, Μονοθελήται,
Εἰκαστομάχοι, καὶ ἄλλοι ἀναρίθμητοι. δὲ
τὰς ἐποίας αὐτὰς αἰρέσεις οἰκουμενικὰ σύνο-
δοι καὶ τοπικαὶ δὲ διαφοροὶ ἐγένοντο, καὶ ἀνε-
θεμάτισαν αὐτὰς ὑποδοκιμάσαντες τὰ φρονή-

μαλα τὰ θολερά, καὶ ἐσαφήνισαν εἰς τὰς
 πρῶτες τὰ ἐναντία τῷ Θεῷ φρονήματα τῶν
 αἱρετικῶν, ἐσήριξαν τὰς χριστιανὰς εἰς τὴν
 ἀνώμητον πίσιν, κατήσχυναν τὸν πονηρὸν
 διάβολον, καὶ τὰ δοχεῖα αὐτῆ τὰς αἱρετι-
 κὰς, καὶ δὲν ἄφηκαν οἱ θεῖοι πατέρες τὰς
 ἀξίας νὰ ἐξωκέλκων, εἰ μὴ μόνον ὅσοι ἐξ
 ἰδίας προαιρέσεως ἐφάνησαν ἀξιοὶ ἀπωλείας.

Τρίτον, ἀνήγειρε πρὸς ὄλεθρον τῶν εὐσε-
 βῶν ὁ διάβολος ἐκ τῆς Δύσεως μίαν ἄλλην
 νεωτέραν αἴρεσιν, τὴν Λατινικὴν λέγω αἴρε-
 σιν, διαφορετικὴν μὲν τὸ ὄνομα, παρομοίαν
 δὲ μὲ τὰς περλαβίτσας, καὶ φέρεσσαν εἰς
 ἀπώλειαν· καὶ μὲ αὐτὴν ἐπλάνησεν ὅλην
 τὴν Δύσιν· ἡ ὁποία αἴρεσις ἐγέννησεν ἔπειτα
 κλάδους καὶ διαφορὰς αἴρεσεις, Λαθήρες,
 Καλθίνες, Λαθηροκαλθίνες, Εὐαγγελιστὰς
 καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους· ἡ ὁποία ἀφ' ἑαυτῆς
 ἐγέννησε τὸν ἀφανισμόν της, διὰ νὰ φανῆ
 ὅτι ἦτον σαθρὰ καὶ ἀσαλός, ὡς ἀπὸ ἀφ' ὅκι-
 μον νῆν γεγεννημένη.

Εἶδῶ ὁμως πάλιν, ἀγαπητοὶ χριστιανοί,
 πρέπει νὰ ἰδῶμεν καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν

(11)

ἄπειρον τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. Ἰδέτε λαμπρότατα τί οἰκονόμησεν ὁ ἄπειρος ἐν ἐλέει καὶ πάνσοφος ἡμῶν Κύριος, διὰ τὴν φυλάξῃ καὶ αὐθις ἀλώβητον τὴν ἀγίαν καὶ ὀρθόδοξον πίσιν ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν, καὶ τὴν σώσῃ τὰς πάντας· ἤγειρεν ἐκ τῆ μηδενοῦς τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν βασιλείαν τῆς Ὀρθωμανῶν ἀντὶ τῆς τῆς Ρωμῶν ἡμῶν βασιλείας, ἣ ὁποῖα εἶχεν ἀρχίσῃ πρόπον τινὰ τὴν χαλᾶν εἰς τὰ τῆς ὀρθοδόξε πίσεως Φρονήματα· καὶ ὑψώσε τὴν βασιλείαν αὐτὴν τῆς Ὀρθωμανῶν περὶ αὐτὴν ἄπο κάθε ἄλλῃν, διὰ τὴν ἀποδείξῃ ἀναμφιβόλως ὅτι θεῖον ἐγένετο βελέματι, καὶ ὅχι μὲ δύναμιν τῆς ἀνθρώπων, καὶ τὴν πιστοποιήσῃ πάντας τὰς πίσεως, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον εὐδόκησε τὴν οἰκονομήσῃ μέγα μυστήριον, τὴν σωτηρίαν δηλαδὴ εἰς τὰς ἐκλεκτὰς τὰ λαός.

Κατέστησε λοιπὸν ἐφ' ἡμᾶς ὁ παντοδύναμος Κύριος αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν (« ἔκ ἐστι γὰρ ἐξουσία, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ »), διὰ τὴν ἵνα εἰς μὲν τὰς Δυτικὰς ὡσάν ἕνας χαλινός, εἰς δὲ τὰς Ἀνατολικὰς ἡμᾶς πρόξενος σωτηρίας. Διὰ τῆτο καὶ νέου εἰς τὴν

καρδίαν τοῦ βασιλέως τέτων ἢ Ὀθωμανῶν νὰ ἔχη ἐλεύθερα τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν ἢ ὀρθοδόξων, καὶ ὑπερεκπερισσῶ νὰ τὰ διαυθεντεύη, ὥστε ὅπῃ καὶ νὰ παυδεύη ἐνίοτε καὶ τὲς παρεκλρεπομένους χριστιανὲς, δεῖ νὰ ἔχεν πάντοτε πρὸς ὀφθαλμῶν τῶ Θεῶ τὸν φόβον· ἡ δὲ Ἐκκλησία τῶ Χριστοῦ ἔχει πᾶσαν τὴν ἐλευθερίαν, καθὼς καὶ ἐκ τῶ ὁμοπίστων ὀρθοδόξων Βασιλέων, εἰς τὸ νὰ ἀνοικοδομῶσιν ἐκκλησίας, καθὼς εἰς κάθε γενεὰν καὶ γενεὰν ἀνοικοδομήθησαν ἀδεία τῆς κραταῆς βασιλείας τόσοι περικαλλεῖς ναοὶ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ τόπους. Καὶ αὐτὴ ἡ τῆς βασιλείας ταύτης συγκατάνευσις καὶ ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς, καὶ σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Καὶ ἂς μὴν σοχαδῆ τινὰς, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐμποδίζονται καμμίαν φορὰν αἱ πολλαὶ οἰκοδομαὶ ἢ ἐκκλησιῶν, κολοβῶται ἡ ἐλευθερία τῆς χριστιανικῆς λατρείας· ἀπαγε! Τῶτο εἶναι δεισιδαιμονία τινῶν, τὸ νὰ λογιάζεν μέγαν μισθὸν τὴν οἰκοδομὴν ἢ ἐκκλησιῶν. Ἡ πίστις τῶ Χριστοῦ ἔλαβεν ὅλην τὴν αὐξήσιν καὶ τελειότητα ὅχι μὲ μεγαλοπρεπεῖς καὶ

πειδόμενος, ἀλλὰ μὲ πονηρὸς ναὸς καὶ εὐαρί-
 θμης· « ἔ γὰρ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς καλοῖ-
 » καὶ ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν ἀχειροποιήτοις » καὶ
 ἀλλαχῆ, « ὑμεῖς ἐς τὸ ναὸς Θεῶν » λέγει ὁ
 Ἀπόστολος. Καὶ βεβαίως κατὰ θεῖαν συ-
 χώρησιν ἐμποδίζονται αἱ ὑπὲρ τὸ δέον πε-
 φανεῖς οἰκοδομαὶ τῆς ἐκκλησιῶν, ὡσάν ὅπως
 « τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν ἔθροισι ὑπάρχει », καὶ
 « ἐκ ἔχοντες ὡς μελλοῦσαν πόλιν, ἀλλὰ
 » τὴν μελλοῦσαν ἐπιζητοῦμεν » κατὰ τὸν
 θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς Θεῶν κρίματα, ὅπως
 καθ' ἕκαστην γενεάν κ' ἑκατὴν γενεάν ποικίλλει ὁ Θεὸς
 εἰς τὰς πνευματικὰς λαὸς διὰ τὴν ἰδίαν τῶν σωτη-
 ρίαν, κ' διὰ τὸ ἀπολαύσασθαι τὰ αἰώνια κ' ἀνεκ-
 δίγητα ἀγαθὰ ὁ πρῶτος ἀποστάτης Διά-
 βολος κατανοήσας, διὰ τὸ ἐκτραχηλίσθαι, κ'
 αὐτοῖς τὸ φέρει εἰς ἀπώλειαν τὰς ἐγκαταλει-
 φέντας ἐκλεκτὰς πνευματικὰς, ἐμεθοδύθη εἰς τὸν
 τρέχοντα αἰῶνα μίαν ἄλλην πονηρίαν κ' ἀπά-
 τιν ξεχωριστήν, δηλαδὴ τὸ νῦν θρυλλόμενον
 σύστημα τῆς ἐλευθερίας· τὸ ὅποσον κατ' ἐπι-
 φάνειαν φαίνεται τάχα καλὸν, ὅσον διὰ

νὰ ἀπατήσῃ, εἰ δυνατόν, καὶ τὰς ἐκλεκτὰς,
 ὑπάρχει ὁμως ἓνα δέλεαρ τῆ δαβόλε καὶ
 φαρμάκι ὀλέθριον, ἃ νὰ κατακρημνίσῃ
 τὰς λαοὺς εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ ἀκατασασίαν·
 ἐπειδὴ καὶ τιθρώσκεται ὁ πονηρὸς τὴν καρ-
 δίαν, βλέπων πεπατημένας τὰς τόσας
 αὐτῆ κατὰ καρρὸν ἐπινοηθεῖσας ψυχοβλαβεῖς
 δολιότηας, καὶ ἀκμάζουσιν ἐν τῇ κραταγῆ
 βασιλείᾳ ταύτῃ τὴν εἰς χριστὸν ὀρθόδοξον
 πίσιν, καὶ ὑπὸ τὸν φθόνον καὶ ἀσχύνῃν τε
 ἐπεκαλέσθῃ ὡς ἀπηλπισμένους εἰς βοήθειαν ὅλα
 τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, ἃ νὰ κατα-
 σκευάσῃ τὴν νεοφανῆ καὶ ἔντεχνον αὐτὴν πα-
 γίδα, ὅπῃ νὰ πῶσεν τέλος πάντων εἰς αὐ-
 τὴν καὶ οἱ καλοὶ χριστιανοὶ, νὰ χάσεν τὴν
 ἐξάνιον βασιλείαν καὶ νὰ βασανίζωνται αἰω-
 νίως μὲ αὐτόν.

Ἀδελφοὶ, μὴ πλανηθῆτε ἐκ τῆς πρὸς
 σωτηρίαν ὁδοῦ, ἀλλὰ, καθὼς πάντοτε μὲ
 γενναϊότητα καὶ σαθερότητα κατεπατήσατε
 τὰς μηχανὰς τῆ δαβόλε, ἔτω καὶ νῦν « ὅτε
 » ἐγγύτερον ἡμῖν ἡ σωτηρία » κλείσατε τὰ
 αὐτὰ σας, καὶ μὴν δώσετε καμμίαν ἀκρῶ-

σιν εἰς ταύτας τὰς νεοφανεῖς ἐλπίδας τῆς
 ἐλευθερίας · καὶ νὰ εἶδε κατὰ πολλὰ βέ-
 βαιοι, ὅτι αἱ δόξαι καὶ αἱ διδασκαλίαι αὐτῶν,
 καθ' ὅσον ἐδυνήθημεν νὰ καταλάβωμεν, καὶ
 πραγματικῶς ἀπὸ τὰ ἔθνη ὅπῃ ἐδέχθησαν
 αὐτὰς νὰ γνωρίσωμεν, κοντὰ ὅπῃ εἶναι ἐναν-
 τία εἰς τὰ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ τῆς
 ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπῃ μᾶς προσαΐζειν νὰ
 ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς ὑπερεχέσας ἀρχάς,
 ὄχι μόνον εἰς τὰς ἐπιεικεῖς, ἀλλὰ καὶ σκολιας,
 δεῖ νὰ ἔχωμεν θλίψιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον,
 καὶ νὰ ᾤδασησωμεν καθαράς τῷ Χριστῷ
 τὰς αἰθήσεις ἡμῶν · κοντὰ ὅπῃ εἶναι, λέγω,
 ἐναντία εἰς ὅλην τὴν θείαν γραφήν, δὲν προ-
 ξενῆν καὶ κανένα πρόσκαιρον καλὸν τῆς πα-
 ρούσης ζωῆς, καθὼς δολίως ἐπαγγέλονται
 δεῖ νὰ σᾶς γυμνώσεν ὑπὸ κάθε ἐράνιον καὶ
 ἐπίγειον πλεῖστον. Πῆ ἡ ἔνδοξος καὶ χαριεσά-
 τη θεία τῆς παρὰ πᾶσι φθονεμένης Φε-
 καλλῆς Ἰταλίας; πῆ ὁ ἀδαπάνητος θη-
 σαυρὸς τῆς τῆς Βενετῆς ἀρχαιοτάτης καὶ γα-
 ληνοτάτης ἐξουσίας; Παντὲ τὸ φαντασιῶ-
 δεῖς αὐτὸ τῆς ἐλευθερίας σύστημα τῆς πονηρᾶ

ἐπροξένησε πτωχείαν, φόνους, ζημίας, ἀρ-
 παγὰς, ἀσέβειαν τελείαν, ψυχικὴν ἀπώ-
 λειαν καὶ ἀνωφελῆ μεταμέλειαν. Ἀπατηλαὶ
 εἶναι, ἀδελφοὶ χριστιανοί, αἱ διδασκαλίαι τῶν
 νέων αὐτῶν ἐλευθέρων· καὶ προσέχετε, φυ-
 λάξατε σερεὰν τὴν πατροῦς ἁδότητος σας πί-
 στιν, καὶ ὡς ὁπαδοὶ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἀποστά-
 λευτον τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν πολιτικὴν διοί-
 κησιν, ὅπερ σᾶς χαρίζει ὅσα ἀναγκαῖα μόνον
 εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν, καὶ τὸ τιμιώτερον
 ὑπὸ ὅλα, ὅπερ δὲν προξενεῖ κανένα ἐμπόδιον
 ἢ βλάβην εἰς τὴν ψυχικὴν σας σωτηρίαν.
 « Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, εἰὰν κερδήσῃ
 » τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν
 » αὐτῆς »; Αἱ νεοφανεῖς αὐτὰ διδασκαλία,
 ὡσὰν ὅπερ εἶναι ἐναντία εἰς τὴν θεϊαν γραφὴν
 καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, ἀν ἦτον νὰ σᾶς
 κάμνῃ νὰ ἀποκτήσετε καὶ ὅλα τὰ πλάτη τῷ
 κόσμῳ, πάλιν πρέπει νὰ ἦναι μισητὰ, ὡς
 ἐπινοήσις τῷ πονηρῷ διαβόλῳ τῷ ἀγγρυπνέντος
 διὰ τὴν ψυχικὴν τῶν χριστιανῶν ἀπώλειαν· πό-
 σω μᾶλλον ὅπερ αἱ ὑποσχέσεις των εἶναι ψευ-
 δεῖς καὶ ἀπατηλαί, καὶ τὰ ἐπόμῃρα ταύτης,

ὄχι

ὄχι πλῆτη καὶ δόξα, ἀλλὰ πτωχεία, δυσυ-
 χία, ἀκατασασία, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ σκοπέ-
 μνον ταύτης τῆς ἐλευθερίας μία μισητὴ ὀλι-
 γαρχία καὶ τυραννία, ὡς ἐκ τῆς πείρας
 φαίνεται.

Πλὴν ἄς τεχνολογήσωμεν καὶ ἐπισημο-
 νικώτερον τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς « ἐλευθερίας »,
 δεῖ νὰ ἰδῶμεν ἂν ἤμπορῇ νὰ συμβιβασθῇ με-
 καμμίαν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς διοικήσεις, εἰς
 τὰς ὁποίας δεξιμένει ἡ εὐταξία, ἡ χρησθήθεια
 καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν πολιτῶν. Ἀς ὡρατρέ-
 ξωμεν δεῖ συντομίαν τὴν Μοναρχικὴν καὶ
 Ἀριστοκρατικὴν διοίκησιν, ὡσὰν ὁπῶς εἰς αὐ-
 τὰς (ὄλοι τὸ ὁμολογεῖσι) τοιαύτη ἐλευθερία
 δὲν δίδεται· καὶ ἄς ἐξετάσωμεν ἂν τῇ ἀλη-
 θεία δίδεται ἐλευθερία εἰς μίαν καλῶς διοι-
 κημένην Δημοκρατικὴν διοίκησιν. Ὅταν λέ-
 γωμεν « διοίκησιν » πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν
 ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων φύσει δεξιόρθε κατα-
 σάσεως ὁπῶς κατοικῶν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
 πολιτείαν, ἢ γεν δυνατὸς καὶ ἀδυνατὸς,
 εὐρῶς καὶ ἀσθενεῖς, γνωστικὸς καὶ ἀγνώστικος.
 Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν εἰς αὐτὰς ἤμπορεῖ νὰ
 συστηθῇ;

Ἐλευθερία ἀληθὴς εἶναι, πρῶτον, ἡ δέ-
 θεσις τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἣτις ποδηγετεῖ χά-
 ριτι Θεῷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλόν, χωρὶς
 ὁμῶς νὰ τὸν βιάσῃ· ἡ τοιαύτη ἐλευθερία ἰνο-
 μάζεται « Ἀυτεξέσιον ». Δεύτερον, ἐλευ-
 θερία, τὸ νὰ ἠμπορῇ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν
 τὰς τῆς θελήσεώς τε ὀρέξεις ὁ ἄνθρωπος
 ἀνεμποδίστως, ἡ ὁποία εἶναι μία ἀνυποτα-
 ξία. Τρίτον, λέγεται ἐλευθερία, τὸ νὰ ζῆ
 τινὰς κατὰ τὰς θείας καὶ ἀνθρωπίνους νόμους,
 τετέσι τὸ νὰ ζῆ ἐλεύθερος ὑπὸ κάθε ἐλεγ-
 χον τῆς συνειδήσεως, καὶ ὑπὸ πααδείαν πο-
 λιτικὴν. Εἰς αὐτὴν ἔν τὴν Δημοκρατίαν αὐ-
 τὰς τὰς διαφορὰς καταστάσεως ἀνθρώπων καὶ
 αὐτεξέσις, ὅταν τὰς θεωρήσωμεν καὶ ἀνυ-
 ποτάκτως, πῶς ἠμπορεῖ νὰ συσταθῇ αὐτὴ
 ἡ διοίκησις; ὁ δυνατὸς ἐπικρατήσει τῷ ἀδυ-
 νάτῃ, ὁ ἔυρωτος τῷ ἀφενῆς, ὁ γνωστικὸς
 ἀπατήσῃ τὸν ἄγνωστον. Ποία λοιπὸν ἐυτα-
 ξία θέλει μείνει εἰς αὐτὴν τὴν διοίκησιν, καὶ
 ποία χρυσοθήμια, ὅταν βασιλεύει τὰ πάθη;
 ποία δὲ ἀσφάλεια τῆς πολιτῆς, ὅταν ἡ ἀρ-
 παγή ὑπερσχύῃ;

Ἡ μόνη ἐπαγγελτὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ κατὰ τὸ τρίτον σημαίνουσα. Αὕτη εἰς τὸ σύστημα τῶν νέων ἐλευθέρων τόπον δὲν ἔχει· ἐπειδὴ ὡς ἡμπορῆν νὰ ζήσιν χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως αὐτοὶ ὅπῃ ἀπατηθέντες καὶ εἰς ἀθλίαν ἐλθόντες κατάσασιν, πᾶσθεν ἤδη νὰ ἀπατήσιν καὶ νὰ ἀφανίσιν καὶ ἄλλους; ὡς ἡμπορῆν νὰ ζῆν χωρὶς καμμίαν πολιτικὴν παιδείαν, αὐτοὶ ὅπῃ καταφρονῆν τὸν ἀμίαντον γάμον καὶ βλάπτειν ὅλην τὴν πολιτείαν; ὡς ἡμπορῆν νὰ ζῆν χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως ὅσοι δὲ αὐτὲς νικώμενοι δὲ τὸ κέρδος εὐκόλως ἡμπορῆν νὰ ἀπατήσιν τὰς πολιτικὰς τῶν νόμους, ὅταν τὸν φόβον τῆς Θεῆς καὶ τὴν δειλίαν τῆς ἀγωνίας κολάσεως δὲν ἔχον ὡς χαλινὸν εἰς τὰς κακίας.

Κατανοήσατε, ἀδελφοὶ, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν δὲν ἡμπορεῖ νὰ σαθῇ χωρὶς τὴν θεϊαν πίσιν. Διὰ τῆτο καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, οἱ ἀκλόνητοι στύλοι τῆς θειοτάτης ἡμῶν πίσεως, ὅπῃ ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔτως ἐκήρυξαν

εἰς τὸν κόσμον, ἔτιωσ ἐπολιτεύθησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ διάδοχοί των. Αὐτὰ καὶ ἡ ἐκκλησία τῆ Χριστοῦ παρέλαβε καὶ φυλάττει ἀποδρασάλευτα. Καὶ ὅταν βλέπωμεν μετ' τόσων σαφίνεαν, ὅτι αὐτὸ τὸ παρὶ ἐλευθερίας νέον σύστημα δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μία σύγκυσις καὶ ἀνατροπὴ τῶν καλῶν διοικήσεων, μία ὁδὸς φέρουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν μία νεοφανεσάτη ἔνεδρα τῆς πονηρῆς διαβόλου διὰ τὰ ἐκτραχηλίσθη τὰς ἐγκαταλειφθέντας ὀρθοδόξους χριστιανούς, δὲν θέλωμεν κριθῆ ἄξιοι πάσης κατηγορίας, εἰὰν δώσωμεν καὶ τὴν παρὰ μικρὰν ἀκρόασιν εἰς τοιαύτας δολίους καὶ ἀπατηλὰς διδασκαλίας; δὲν θέλωμεν παρδευόμεθα ἔπειτα δικαίως, εἰὰν γινώσκοντες σαφέστατα τὴν ἀλήθειαν, ἀκολεθρήσωμεν τὰς ὁδηγὰς τῆς ψεύδους ἐναντίον τῶν ἐντολῶν τῆς Θεοῦ;

Ὅχι χριστιανοί! ἄς ἔχωμεν σταθερότητα καὶ φρόνησιν· ἄς μὴ χάσωμεν διὰ μίαν ψευδῆ καὶ ἀνύπαρκτον τάχα ἐλευθερίαν τῆς παρόντος βίης, τὰς ἀμαραντίνους σεφαίρας τῆς αἰωνίου μακαριότητος· ἄς μὴ σερηθῶμεν τὰς ἀνεκδι-

γήτραι ἀμοιβὰς· ἄς μὴν ἀκροαθῶμεν ὀλοτε-
 λῶς, δεῖ νὰ καταισχύνομεν ἀπαρηγόρητα
 τὸν δεῖβλον, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ
 ἐκεῖνα ὅπῃ ὁ Θεὸς ἠτοίμασεν ἀπ' αἰῶνος δεῖ
 ἐκεῖνος ὅπῃ τὸν ἀγαπᾷν. Ἐνδυναμῶθε λοι-
 πὸν, Ἀδελφοὶ, ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ πλῆ-
 ϑει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἐνδύσαθε τὴν πανο-
 πλίαν τοῦ Θεοῦ, δεῖ νὰ ἠμπορέσετε νὰ ἀντι-
 σταθῆτε εἰς τὰς μεθοδεῖας τοῦ δεῖβλου. Ἐπὶ
 πᾶσι δὲ ἀναλάβετε τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
 τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, καὶ τὴν μάχα-
 ραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ρῆμα Θεοῦ, δεῖ νὰ
 κατατροπώσητε πᾶσαν ἐφοδὸν τοῦ πονηροῦ,
 καὶ νὰ ἀξιώθητε τῆς κεραιῶν βασιλείας· ἧς
 γένοιτο πᾶντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ
 Φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ὃ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς
 τὰς αἰῶνας· Ἀμήν.

ΣΤΙΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ.

Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐκεῖ κ' ἐμένετω, κ' ὡρᾷ
ἢν ὑπόκειται βασιλείαν μὴ ἀντιτείνεται.

Εἶναι ὁμολογέμενον εἰς ὅσους διακρίνῃ,
Μὲ τῷ νοῦς τὸ λογικὸν τὰ πράγματα καὶ κρίνῃ,
Τὸ πόσον εἶναι ἀφεικτος καὶ πόσον ἀναγκαῖα
Ἡ φρόνησις ἢ ἀκριβῆς εἰς ὅλα τὰ παρὰ τέτα.
Ὁ ὀρθὸς λόγος ἀπαρτεῖ κατ' ἕνας νὰ γνωρίζῃ
Μίαν ἀρχὴν καὶ κεφαλὴν ὅπως νὰ τὸν ὀρίξῃ.
Ὅτω τὸ πᾶν σωίσαται, μένει καὶ διοικεῖται
Ἐκ πρώτης τε καταβολῆς, καὶ ἔτω σωτηρεῖται.
Ἐνα γνωρίζῃ ἀρχηγὸν καὶ κτίστην ὅλ' ἢ κτίσις,
Ὀυράνια, κ' ἐπίγεια, καὶ σύμπασα ἡ φύσις.
Καὶ εὐπειθῶς προσφέρεται, καὶ κλίνει τὸν ἀυχένα
Εἰς ἕνα πανυπέρτατον κ' εἰς θεῖον κράτος ἕνα.
Ὅθεν καὶ κατὰ μίμησιν τῆς πρώτης μοναρχίας
Τῆς διοικέσης ἅπαντα μετὰ σοφῆς προνοίας,
Ἀπὸ τὴν πρώτην τε ἀρχὴν ὁ κόσμος ὑπετάχθη
Εἰς ἕνα πρώτον ἀρχηγὸν, καὶ ἔτι ἐβασάχθη.
Τὸ κάθε γένος ἔλαβε τὸν ἐξουσιασὴν τε,
Καὶ ὑπεκλήθη εἰς αὐτὸν μ' ἄκραν ὑποταγὴν τε.
Διὰ τὴν φύγῃ τὰ πολλὰ τὰ ἐκ τῆς ἀναρχίας
Συμβαίνοντα ὀλέθρια, ἢ καὶ πολυαρχίας.
Τῆτο καὶ ὁ τῆς φύσεως θεσμὸς ὑπαγορεύει,
Μὲ πλεῖστα παραδείγματα λαμπρῶς τὸ ἐρμηνεύεται.

Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται σ' ἓνα παραβοκύρην·
 Καὶ ὅλοι οἱ οικιακοὶ εἰς ἓνα οικοκύρην.
 Κ' ἂν λείψῃ ἢ ὑπακοή, καὶ σωῆτι καὶ παράσι
 Τέλος προσμένει βέβαια ἀπώλειαν νὰ λάβῃ.
 Ὡς καὶ τὰ ἄλογα αὐτὰ τὰ ζῶα ὀδηγῶνται
 Ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἀνάρχως δὲν κινῶνται·
 Μὲ ἀρχηγὸν αἱ μέλισσαι τὴν ζωὴν κυβερνεῖσι,
 Καὶ ποιῶναι τὸν ταξίαρχον κρινὸν ἀκολουθεῖσι.
 Μία τέτοια τάξις φανεροῖ εἰς πρᾶγματα πᾶς τρέχει,
 Τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμηνον ὁποῖαν χέσιν ἔχει.
 Πόσον λοιπὸν τὰ λογικὰ πλάσματα χρωσῶσι
 Μ' εὐπέθειαν κ' ὑποταγὴν σὺν Ἄνακτα νὰ ζῶσι.
 Αὐτὸς εἶναι μετὰ Θεὸν ὁ ἐξουσιαστὴς των,
 Ὁ φύλαξ τῶν ἀγαθῶν, καὶ φύλαξ τῆς ζωῆς των.
 Θεῖοι κ' ἀνθρώπινοι ὁμῶς νόμοι σφοδρῶς προσάξουν,
 Εἰς πίσυν καὶ ὑποταγὴν μικρῆς μὲν ἑλπίς κρᾶξουν.
 Πρὸ πάντων λέγει ἡ γραφὴ νὰ κάμνωμεν δεήσεις
 Ὡς πρὸ τῶν βασιλέων μας πάντοτε καὶ ἐπίσης·
 Καὶ πάλιν, νὰ πειθώμεθα ἀρχαῖς ὑπερεχέσασαι,
 Ὡς κατὰ θέλησιν Θεῶν τὸ κράτος κατεχέσασαι.
 Καὶ πᾶς ὁ ἀνδιστάμηνος τοιαύτη ἐξουσία,
 Ἐναντιῶνται φανερὰ τῇ προσαγῇ τῇ θεῖα.
 Καὶ αὐθις, ἐν χειρὶ Θεῶν καρδία βασιλείας,
 Ὅτι καὶ νέυσει τῇ αὐτῇ κινεῖται, ἐκ ἀλλέως.
 Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, φωνάζει,
 Καὶ τῷ Θεῷ τὰ τῷ Θεῷ, ἀφεύκτως μᾶς προσάξει·
 Τῷ τὴν τιμὴν ἔν, τὴν τιμὴν, τὸ τέλος τῷ τὸ τέλος,
 Καὶ τῷ τὸν φόβον νείματε τὸν φόβον κάθε μέλος.

Ἰδὲ λοιπὸν, ἀγαπητοὶ, ὡς δόγμα πίστεώς μας,
 Πρέπει νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ χρέος τὸ δικόν μας·
 Καὶ ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς, καθὼς καὶ ἐξ ἀρχῆς μας,
 Δὲν ἔγιν' ἔλλειψις ποτὲ εἰς τὴν ὑποταγὴν μας,
 Νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν πίσιν ἐκ καρδίας,
 Μὲ ἀκραν μας εὐπείθειαν καὶ μετὰ προθυμίας·
 Διατ' ἔμεθα ὑπόχρεοι εἰς ὅλα τὰ ἐλεῖν,
 Ὅπῃ ἀπολαμβάνομεν καὶ γέροντες καὶ νέοι,
 Οὐ μόνον νὰ προσφέρωμεν κάθε περιποιάν,
 Ἀλλὰ καὶ βδελυτῶμεθα καὶ κάθε ἀναρχίαν.
 Αὐτὸ εἶν' θέλημα Θεῶ, αὐτὸ ἡ σωτηρία,
 Αὐτ' εἶναι ἡ ἀληθινὴ πάντως ἡ σωτηρία·
 Κ' ὅποιος ἀλλέως σοχαδῆ, εἶναι ἀπιηλισμένος,
 Καὶ φανερά παρὰ Θεῶ ἐγκαταλελειμμένος.
 Πάροικοι, παρεπίδημοι πάντες ἐν βίῳ τῶδε,
 Γιὰ τῆτο μηδὲ ἔχομεν μένουν πούλιν ὧδε,
 Ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν αἰεὶ θερμῶς ἐπιζητῶμεν,
 Ἀν' ἔχωμεν ὑπομονὴν νὰ τὴν ἀξιοθῶμεν.
 Αὐτὰ ἀς τὰ φυλάξωμεν, Θεὸν ἀς φοβηθῶμεν,
 Καὶ εἰς τὸν Βασιλέα μας πιστῶς ὑποταχθῶμεν,
 Μὴ συμπεριφερόμενοι διδαχαῖς ξένης ὅλως,
 Γνωρίζοντες καλῶτατα πῶς ταῦτα πάντα δόλος.
 Ταῦτα ποιῶντες ἅπαντες, ἐμμένοντες ἐδραίως,
 Κατ' ἄμφω καλῶς ἔξομεν, ζησόμεθα βεβαίως
 Ζωὴν ταύτην τὴν πρόσκαιρον καὶ ζωὴν αἰώνιαν,
 Ὡς πρέπει τοῖς ἐλπίζουσιν ἔρανω βασιλείαν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Α Δ Ε Λ Φ Ι Κ Η Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ι Α

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΩΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

Γ Ρ Α Ι Κ Ο Υ Σ.

Ἀρκεῖ μόνον τὰ ἀναγνώσει τις μὲ πρσοχὴν τὴν πρὸ μικρῆ δὲ τῆ τύπε ἐκδοθεῖσαν «Πατρικὴν Διδασκαλίαν» (*) δὲ τὰ πλεοροφορηθῆ, ὅτι τοιαύτη μωρὰ καὶ ἀντίθεος διδασκαλία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγεννήθῃ ὑπὸ τὸν ἐγκέφαλον τῆ εὐσεβῆ καὶ συνετῆ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, τῆ ὁποῖε τὸ ὄνομα ψευδῶς ἐπιφέρει. Οἱ ἀληθῆς συγγραφεὺς

(*) Αὐτὴ ἐπιγράφεται ἔτως • « Διδασκαλία Πατρικὴ, συνέθεσα παρὰ τῆ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ Κύρ Ἀνθίμου, εἰς ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν • ἴνυ πρῶτον τυπωθεῖσα δι' ἰδίαν δαπάνην τῆ παναγίε τάφου, ἐν Κωνσταντινοπόλει, παρὰ τῷ τυπογράφῳ Παύλῳ Γωάννῃ ἐξ Ἀρμενίων. α ψ η η.

Φάνεται μάλλον νὰ ἦναι ἐχθρὸς ἐπίσημος καὶ
 τῆ γένεσι τῆς Γραικῶν, καὶ τῆς θρησκείας τὴν
 ὁποίαν οἱ Γραικοὶ πρεσβεύουσι σήμερον. Βλέ-
 πων τὸ κατὰ τῆς βαρβάρων τυράννων τῆς
 Ἑλλάδος μῖσος ἀυξανόμενον ἐπὶ μάλλον καὶ
 μάλλον, ἠθέλησεν ὁ φιλότιτος συγγραφεὺς
 νὰ κοιμήσῃ τὴν διακίαν τῆς Γραικῶν ἀγανάκη-
 σιν, καὶ νὰ τὰς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ νὰ μιμηθῶσι
 τὰ σημερινὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινήματα
 πολλῶν ἐθνῶν τῆς Ευρώπης. Διὰ νὰ συγ-
 καλύψῃ τὸν δόλον ἀσφαλέςερον, ἐτόλμησε
 νὰ ψευδεπιγράψῃ εἰς τὰς φλυαρίας τὰ
 σεβάσμιον ὄνομα τῆς Μακαριωτάτης Ἱεροσο-
 λύμων· καὶ νὰ φέρῃ εἰς μέσον δευτέρου μαρ-
 τυρίας τῆς Ἁγίας γραφῆς, δεῖ νὰ πεισῶσιν
 φρονήματα ἐναντία εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς
 Χριστοῦ καὶ τῆς Ἀποστόλων καὶ εἰς αὐτὴν τὴν
 σαθερὰν τῆς τοσούτων αἰώνων τῆς Ἀνατολι-
 κῆς Ἐκκλησίας περὶ ἐλευθερίας δόξαν. Ἀλ-
 λά δεῖ νὰ διασκεδάσω πᾶσαν ἀμφιβολίαν
 περὶ τῆς, φέρε, ἅς ἐξετάσωμεν μετὰ τὴν
 σάφην τῆς θρησκείας, ὅσα κατ' αὐτῆς τῆς
 θρησκείας πρεβάλλει ὁ κακόφρων συγγραφεὺς
 τῆ βιβλίου.

Εἶναμ εἰς ὅλας γνωσὸν εἰς πόσιν ἀκμὴν
 ἔφθασε τὴν σήμερον τῆς Τέρκων ἢ τυραννία.
 Οἱ ταλαίπωροι Γραικοὶ δὲν εἶναι πλέον κύ-
 ριοι μῆτε κτημάτων, μῆτε τέκνων, μῆτε
 τῆς ἰδίων αὐτῆς γυναικῶν. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ζωὴ
 των κρέματα ἀπὸ τὴν θέλησιν ὄχι μόνον
 αὐτῆ τῆς παρωτοτυράννης, ἀλλὰ καὶ ἐκάστω
 ἀπὸ τῆς ἐλαχίστης αὐτῆ δέλης. Τίς δὲν
 ἠξεύρει τὸ πλῆθος τῆς Γραικῶν τῆς Κρήτης,
 ὅσοι, δεῖα νὰ φύγωσι τὰ τοσαῦτα δεινὰ,
 ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρνηθῶσι τὴν πατρικὴν
 αὐτῆς θρησκείαν; Τίς ἀγνοεῖ τὰς βίας καὶ τὰς
 ἀρπαγὰς τῆς παρθέτων, τῆς παίδων, ὅσαι
 καθ' ἡμέραν συμβαίνουσιν εἰς τὴν Θεσσαλονί-
 κην, ὥστε νὰ ἀναγκάζωνται οἱ ἀθλοὶ γονεῖς
 νὰ μακρύνωσιν ἀπὸ τὸν πατρικὸν οἶκον τὰ
 φίλτατα τέκνα, δεῖα νὰ τὰ ἐλευθερώσωσιν
 ἀπὸ τὴν ἀσέλγειαν τῆς βδελυρῶν Γιανιτζά-
 ρων; Τίς δὲν ἔφριξεν ἀκέων τὴν καταδυνα-
 σείαν, καὶ τῆς ἀφορήτης φόρας, ὅσας οἱ κατὰ
 πᾶσαν τὴν Τερικὴν Εὐρώπην εὐρισκόμενοι
 Γραικοὶ βιάζονται νὰ πληρώνωσι; Τίς δὲν
 ἐθρήνησε τῆς ἐκτοπισμῆς καὶ τὰς μετοικεσίας

τοσάτων Γραικῶν, ὅσοι μὴν ὑποφέροντες
 πλέον τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν ἐσκορπίσθη-
 σαν, εἰς διαφορὰς τόπους τῆς Εὐρώπης; Καὶ
 μὲ ὅλα ταῦτα, ἀν ἀπέσωμεν τὸν φιλότερον
 συγγραφέα, αὐτὸς ὁ ζυγὸς εἶναι τόσον ἐλαφρὸς
 ὅσον καὶ ὁ ζυγὸς τῆ Χριστοῦ (Ματθ. ια. 30).
 Κατ' αὐτὸν, οἱ φεύγοντες Γραικοὶ τὴν πατρίδα
 των δὲν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν ᾠδα-
 γελίαν τῆ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε ῥητῶς
 λέγων· « ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πό-
 » λει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ἄλλην » (Ματθ.
 ι. 23.), ἀλλ' ἢ νὰ μαστίζωνται καὶ νὰ σφά-
 ζωνται ἀνηλεῶς ἀπὸ τῶν τυράννων ὡς ἄλογα
 κτήνη, ἢ νὰ ἐναγκαλιζῶνται τὸν μωαμεθιτμόν.

Μᾶς ἐνθυμίζει ὁ ψευδοσυγγραφεὺς τῆς
 Πατρικῆς Διδακτικῆς τὸ ῥητὸν τῆ Ἀποστό-
 λου Παύλου « ἐκ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ
 » Θεοῦ » (Ρωμ. ιγ. Ι). Ἀλλ' ἔπρεπε, ἐ-
 πείδῃ μετεχειρίσθη τῆ Παύλου τὴν μαρτυ-
 ρίαν, νὰ τὴν ἐκθέσῃ καὶ ὀλόκληρον, καὶ ὄχι
 νὰ σιωπήσῃ δολίως τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν
 ὁποίαν ὁ Παῦλος ᾠδαγγέλλει τὴν εἰς τὰς
 Ἀρχοντας ὑποταγήν· « οἱ γὰρ ἄρχοντες

» (λέγει) ἐκ εἰσὶ φόβος ἤβ' ἀγαθῶν ἔργων,
 » ἀλλὰ ἤβ' κακῶν· θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι
 » τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις
 » ἔπαμνον ἐξ αὐτῆς » (Ρ'ωμ. ιγ. 3). Κατὰ
 τὴν διδασκαλίαν λοιπὸν τῷ Παύλῳ, εἰς μόνους
 τὲς νομίμους ἡγεμόνας εἶναι χρεωστικῆν ἢ ὑπο-
 ταγῆ· εἰς ἐκείνους, λέγω, ὅσοι ἀκολουθεῖν τὲς
 νόμους, κολάζουσι τὴν κακίαν, καὶ ἐπαμνε-
 σι τὴν ἀρετὴν. Ἀλλὰ τίς δὲν ἠξεύρει ὅτι εἰς
 τὴν ἐπικράτειαν τῷ ἡμετέρῳ τυράννῳ συμβά-
 νει τὸ ἐναντίον; εἰς αὐτὴν πᾶς ἕνας ἔχει τὴν
 ἀδειαν νὰ πράξῃ τὰ πάνδεινα κακὰ, ἀν-
 μόνον ἔχη τὸν τρόπον νὰ χορτάσῃ τὴν τερκι-
 κὴν φιλαργυρίαν· εἰς αὐτὴν οἱ φεισσότεροι
 ὑπὸ τῆς κολαζομένης, ἢ εἶναι παντάπασιν
 ἀθῶοι, ἢ δὲν ἔχουσι τὰ ἀναγκαῖα χρήματα
 διὰ νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς
 κακουργίας αὐτῆς ποινὴν. Κατὰ τὴν διδασ-
 καλίαν λοιπὸν ἤβ' Ἀποστόλων, εἰς τοιαύτους
 φθαρτόμους ἡγεμόνας, ὄχι τυφλὴ καὶ ἄλογος
 ὑπακοή, ἀλλὰ γενναῖα ἀντίστασις χρειάζεται.
 Καὶ τὴν τοιαύτην ἀντίστασιν καὶ μὲ τὸ ἔργον
 ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος. Καθὼς ὁ διδάσκαλος

αὐτῷ Χριστῶς, ῥαπιζόμενος ἀδίκως, εἶπεν :
 « εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον ὡς
 » τῷ κακῷ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις ; »
 (Κατὰ Γ'ωάν. ιη. 23.), τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ ὁ Παῦλος, τυπτόμενος εἰς τὸ σῶμα,
 ἀποκρίνεται : « τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς
 » τοῦτε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη ἕκρινων με
 » κατὰ τὸν νόμον, καὶ ὡσανομῶν κελεύεις
 » με τύπτεσθαι » (Πράξ. κγ. 3.). Ἄλ-
 λοτε πάλιν, βλέπων ὅτι ἐμελλε νὰ μασι-
 γωθῆ, ἀπεκρίθη πρὸς τὸς κριτὰς· « εἰ ἀν-
 » θρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεις
 » ὑμῖν μασιζεῖν ; » (Πράξ. κβ. 25.).

Ὁ ψευδώνυμος συγγραφεὺς τῆς πατρικῆς
 διδασκαλίας, δεῖ νὰ δικαιώσῃ τὸς φίλους
 τοῦ Ὄθωμανοῦ, ζητεῖ νὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι
 τὴν « ἰσχυρὰν καὶ ὑψηλὴν βασιλείαν αὐτῆς »
 καθὼς αὐτὸς δὲν ἀσχύνηται νὰ τὴν ὀνομάζῃ,
 μὲ ὅλον ὅ,τι τὴν σήμερον αὐτὴ εἶναι ἢ ταπει-
 νοτέρα, ἀγκαλὰ ἢ πλεόν ἀπάνθρωπος, καὶ
 ἀπ' αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας τῆς Εὐρώπης τυραν-
 νίας, ὅτι, λέγω, αὐτὴν τὴν βασιλείαν τὴν
 ἠγειρεν οἰκονομικῶς ἢ θεῖα πρόνοια, διὰ

νὰ σπρίξη τὰς Γραικὰς, κλονεμένους καὶ χω-
 λάροντας ἤδη εἰς τὰ τῆς θρησκείας. Καὶ αὐ-
 τὴν τὴν νομιζομένην τῆς θείας προνοίας οἰ-
 κονομίαν δὲν ἐρυθρίᾳ νὰ ὀνομάζη « μυσήριον ».

Ἄν ἡμεῖς ἐχωλάναμεν εἰς τὰ τῆς θρησκείας,
 οἱ Ρῶσοι βέβαια, ἐπειδὴ πάντοτε κατ' ἴχνος
 ἠκολέθησαν τὰ φρονήματα τῆς Ἀνατολικῆς
 ἐκκλησίας, ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ χωλάνωσιν
 ὡς ἡμεῖς· καὶ μὲ ὅλον τῆτο ἀντὶ τῆ νὰ με-
 θέξωσι καὶ αὐτοὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ φρικτὸν μυ-
 σήριον, ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν ἀσχρὸν ζυγὸν
 τοῦ Σκυθῶν, εἰς καιρὸν ὅταν οἱ Γραικοὶ ἐκλι-
 ναν τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Τερικῆς
 τυραννίας. Ταύτην τὴν ἐναντίαν τύχην δύο
 ἔθνων ὁμοπίσων ἠθελε προσφύεσθαι ὁ μα-
 ρὸς συγγραφεὺς ὀνομάση « μυσήριον » ἀλλὰ
 « μυσήριον τῆς ἀνομίας », καθὼς λέγει ὁ
 Παῦλος, ἐνεργηθὲν ὄχι ἀπὸ τὴν θείαν προ-
 νοίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀπρονοήτων ἀφροσύνην τῶν
 Γραικορωμαίων Ἀυτοκρατόρων. Αὐτοὶ, παν-
 τάπασι διάφοροι ἀπὸ τὰς προνοητικὰς Βασι-
 λεῖς τῆς Ρῶσας, καταπατήσαντες τὰς νό-
 μους, καταβαρύναντες τὰς ὑπηκόους μὲ φόρους

ἀνυποφόρους, μολύναντες τὴν Αὐτοκρατορικὴν αὐτὴν μὲ Φόνους καὶ σφαγὰς τῶν οἰκείων, ἀμελήσαντες τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, μετασχηματιζόμενοι ἐκ βασιλέων εἰς θεολόγους, κινεῖντες καθ' ἑκάστην μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις περὶ δογμάτων, καὶ μηδεμίαν ἔχοντες φροντίδα τῆ ἡθικῆ τῆς θρησκείας μέρους, σκορπίζοντες ἀσώτως τὸν βασιλικὸν θησαυρὸν εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν, ἢ μὲ μίαν ὑποκριτικὴν εὐλάβειαν καταδαπανῶντες τὰ ἀήματα καὶ τὰς ἰδρωτὰς τῶν ὑπηκόων εἰς ἀνοικοδομὴν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, καὶ ἀφίνοντες εἰς ἐρήμωσιν τὰ ὀχυρώματα καὶ τὰ τείχη τῶν πόλεων, ἠύξησαν κατὰ μικρὸν τὴν ἐτιδανὴν ἐπικράτειαν τῶν Τέρκων, ἕως ἕ τὰς ἀνεβίβασαν καὶ εἰς αὐτὸν τῆ Βυζαντίου τὸν θρόνον.

Μήτε αὐτὸς βέβαια ὁ συγγραφεὺς τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας δύναται νὰ μὲ συκοφαντήσῃ ὡς χωλαίνοντα εἰς τὰ τῆς θρησκείας, διότι ἀποδοκιμάζω τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων· ἐπειδὴ ὁμολογεῖ, ὅτι «εἶναι » δεισιδαιμονία τινῶν τὸ νὰ λογιάζεν μέγαν » μισθὸν τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν ». Τῆτο
μόνον

μόνον εἶπεν ὀρθῶς μετὰ πολλῶν λήρων, ἀγκαλὰ ὄχι μὲ τέλος ὀρθόν, ἀλλὰ διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ πάλιν τὰς φίλους τῶν Τέρκων, οἱ ὅποιοι δὲν συγχωρῶσιν εὐκόλως εἰς τὰς Γραμμάς τὴν ἀνέγερσιν τῆς θείων ναῶν. Ἡ ζήτησις ὁμοῦ δὲν εἶναι πρὸς τὴν ἀνὰ ἡμᾶς ἢ δὲν ἡμεῖς δεισιδαιμονία τὸ πλῆθος τῆς ἐκκλησιῶν · ἐπρεπεῖν ὁ φιλότιμος συγγραφεὺς νὰ μᾶς δείξῃ μὲ ποῖον νόμον, μὲ ποῖον δικαίωμα κωλύσῃ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησιῶν οἱ Τέρκοι. Ὄταν ὁ Χριστὸς ἔλεγεν · « ἔρχεται ἡ ἄρα, ὅτε ἔτε ἐν τῷ ὄρει τῆς ἑβραίων, ἔτε ἐν Γερουσιολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ » καὶ ὅτι « πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τῆς προσκυνήσεως αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν » (Κατὰ Ἰωάν. δ. 21 καὶ 24.) ἐπεθύματε βέβαια καὶ τὰς ἀληθεῖς ἐκείνας καὶ πνευματικὰς προσκυνητὰς τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, δεκκόμενοι εἰς τὴν Θεὸν τὴν « λογικὴν λατρείαν » καθὼς ὁ Παῦλος τὴν ὀνομάζει (Ῥωμ. ιβ. Ι.), καὶ τὰς σημερινὰς ὑλικὰς χριστιανὰς, οἱ ὅποιοι ἀμελήσαντες τὰ βαρύτερα τῶν νόμων, τὴν κρίσιν καὶ τὸν

ἔλεον, καὶ τὴν ψίβιν, δωδεκατῆσιν, ὡς ποῖε
οἱ Φαρισαῖοι, τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ ἀνηθον,
καὶ τὸ κύμινον (Μαθ. κγ. 23.)· οἱ ὅποιοι,
ἀντὶ τῆ νὰ ἐλεήσωσι τὴν χήραν καὶ τὸν ὄρ-
φανόν, ἀντὶ τῆ νὰ συστήσωσι σχολεῖα μὲ μι-
κρὰν χρημάτων συνεισφορὰν, θεωτιμῆσι τὰς
ἀνοικοδομὰς τῆ νὰων, ἢ τὴν πολυδάπανον
θεοσκύνησιν τῆ νὰ Ἱεροσολύμων, ὅχι δὲ νὰ
ἀναζωπυρήσωσι τὸ ἀπεισβεσμένον εἰς τὰς
καρδίας των τῆς πίστεως πῦρ, ἀλλὰ δὲ τὴν
κενοδοξίαν τοῦ νὰ ὀνομάζονται «χατζίδες»
ἤγιν νὰ γένωσιν (ὡ ποῖα καλαισχύνη!) ὁμώ-
νυμοι τῆ νὰ ἀσεβῶν θεοσκυνητῆ τῆς Μένας.

Ἀν ὁ συγγραφεὺς τῆς Πατρικῆς Διδασ-
καλίας ἦτον ἀληθῶς ὁ Μακαριώτατος Πα-
τριάρχης τῆ νὰ Ἱεροσολύμων, ἤθελε βέβαια
λαλήσῃ διεξοδικώτερον κατὰ τῆ νὰ τοιούτων
ψευδοχριστιανῶν, καὶ κατ' ἐκείνων μάλιστα τῆ νὰ
ἀναξίων ἱερέων, ὅσοι ἀντὶ τοῦ νὰ ζηλῶσι νὰ
ἐξαλείψωσι τὰς τοιαύτας ἀντιθέτους δεισιδαι-
μονίας, σπεκιάζωσιν ἐξ ἐναντίας νὰ τὰς σπρί-
ζωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀπλησέρων· ὅσοι
μετέβαλον τὰς οἰκας τῆς θεοσευχῆς εἰς σπῆ-

λαια λησῶν (Ματθ. κα. ΙΖ.), πωλεῖτες
 ἀνευθριάσως καὶ μυθήρια, καὶ ἔυλογίας, καὶ
 αὐτὰς τὰς πρὸς Θεὸν ἰκεσίας· ὅσοι, καθὼς
 λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔκαμαν πορισ-
 μὸν τὴν εὐσέβειαν (Τιμοθ. Α. 5. 5.), καὶ
 μὴν ἀρκέμενοι, καθὼς αὐτὸς, εἰς τὰς ἀναγ-
 καίας διατροφὰς καὶ σκεπάσματα (Αὐτ. 5.
 8.), νομίζουσι τὸν βίον ἀβίωτον, ἂν δὲν τρυ-
 φῶσιν ὡς Σαρδανάπαλοι· ὅσοι, ἀντὶ τοῦ νὰ
 μιμηθῶσι τὸν μακάριον τέτον Ἀπόστολον,
 καὶ νὰ λέγωσι μετ' αὐτὸν· « εἰδὲ δωρεὰν ἄρτον
 » ἐφάγομεν ὡς τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ
 » μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς
 » τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν (Θισσαλ.
 Β. γ. 8.), πείρχονται ὡς λιμώτηρες
 λύκοι τὰς Ἐπαρχίας, δεῖ νὰ ἀρπάζωσιν ἀνη-
 λεως ὑπὸ τῶν πεινῶντων χριστιανῶν τὰ σώμα-
 τα τὸν ὀλίγον ἐκεῖνον ἄρτον, τὸν ὁποῖον καὶ
 αὐτὴ τῶν Τέρκων ἡ ἀπλησία ἐντρέπεται νὰ
 ἀρπάσῃ.

Εὐκόλον εἶναι νὰ καταλάβῃ τις ὑπὸ ταῦ-
 τα, ὅτι οἱ τοῖετοι πλεονέκται πρέπει νὰ
 φοβῶνται τὴν καταστροφὴν τῶν Τέρκων ὡς

ἰδίαν αὐτῶν καταστροφὴν, καὶ τῶν Γραικῶν
 τὴν ἐλευθερίαν ὡς ἀπαρηγόρητον αὐτῶν δυ-
 συχίαν. Εἰς ποῖαν ἐλευθέραν, ἢ καὶ μετρίως
 εὐνομημένῃ διοίκησιν, δύνανται αὐτοὶ ὡς
 πράξωσιν ὅσας ὀλιγαρχίας πράττωσιν ἀπό-
 βως ὑπὸ τὴν ἀνομον ἐπικράτειαν τῶν Τέρ-
 κων; Ὅταν οἱ νόμοι, καὶ ὄχι αἱ αὐτογνώ-
 μονες ἀποφάσεις τῶν ἡγεμόνων, κυβερνώσι
 τὰς Γραικὰς, δύνανται πλεον οἱ μισῶτοί
 ποιμένες (καὶ δὲν λέγω, ἀπαγε! ὅλας
 τοιαύτας.) νὰ ἀπειλῶσι χωρὶς αἰτίαν, νὰ
 παιδεύωσι χωρὶς ἔγκλημα, νὰ ἀφορίζωσι καὶ
 νὰ ἐξεκκλησιάζωσι χωρὶς ἐξέτασιν καὶ κρίσιν
 ὄντινα θέλωσι, ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ πράττωσι τὰ
 τῶν Τέρκων; Ἄς ὀρθάβη ὅστις θέλει
 πολλὰς τῆς ἱερατικῆς τάγματος τῶν ἡμετέ-
 ρων μὲ τὸν κληρὸν τῆς Ρωσίας, ἀφ' ἧ ὁ αἰόδι-
 μος ἐκεῖνος Πέτρος ἀνεμόρφωσε τὰ ἥθη τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν· καὶ θέλει εὖρη τὰς ἡμετέρας
 διαφέροντας ἀπ' ἐκεῖνας ὅσον διαφέρει ἡ νύξ
 τῆς ἡμέρας. Καὶ πόθεν ἡ τσσαύτη διαφορά;
 ἐκ τῆς βέβαια, ὅτι εἰς ἡμᾶς, καὶ ὄχι εἰς
 τὰς Ρώσους παρεχώρησεν ὁ Θεὸς νὰ ἐνεργη-

Θῆ τὸ « μυσῆριον τῆς ἀνομίας ».

Καὶ ἐπειδὴ ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία κακὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ᾧδάνομον τῆς Τέρκων διοίκησιν, ψεύδεται λοιπὸν ἀναίσχυντως ὁ ψευδῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Γεροσολύμων κρηπίδης Φιλόταρκος συγγραφεύς, ὅταν λέγῃ, ὅτι « ἡ ὑποταγὴ εἰς αὐτὴν τὴν » διοίκησιν δὲν προξενεῖ κανένα ἐμπόδιον ἢ » βλάβην εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ». Ἐλισμύνησεν ἄρα τὰς ἀποσατήσαντας Γραμκὰς ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῆς ἰδίας προγόνων, διὰ τὴν τυραννίαν τῆς Τέρκων· τὰς καταδυναστείας ὅσας ὑποφέρουσι καθ' ἐκάστην οἱ ἀδύνατοι Γραμκοὶ ἀπὸ τῆς ὁμογενείας των πωλοῖας, ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ποιμείας· τὴν δεινὴν ἀμαθίαν τῶν πολλῶν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτὴν γεννηθείσας δεισιδαιμονίας; ἢ νομίζει τάχα ὅλα ταῦτα ὠφέλιμα εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν;

Ψεύδεται πρὸς τέτοις ὅταν ὀνομάζῃ τὴν ἐλευθερίαν « ἐπινόησιν τῆς πονηρῆς διαβόλου, » ἐναντίαν εἰς τὴν θεῖαν γραφὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ». Ἰσομῆ ἀνωτέρω, ἔτι ὁ Χριστὸς ᾧδωγέλλει, ὅταν μᾶς διδά-

κωσιν εἰς μίαν πόλιν, νὰ Φεύγωμεν εἰς ἄλ-
 λην· ὅτι ὁ Παῦλος ἔφυγε τὴν μασίγωσιν,
 Φανερωῶν ἑαυτὸν ἐλεύθερον καὶ πολίτην Ῥω-
 μαῖον. Σιωπῶ τὲς Μακκαβαίικς, τὲς ὁποίικς
 ἡ Ἐκκλησία δοξάζει, ὡς ἀνδρείικς πολεμή-
 σαντας, καὶ ἀντισθεντάς εἰς τὴν τυραννίαν
 τῆ Ἀντιόχου. Ἀρχῆμα μόνον νὰ ἀναφέρω
 αὐτὰ τῆ Θεῦ τὰ λόγια πρὸς τὲς Ἰσραηλι-
 τας, ὁπόταν αὐτοὶ, μὴ θέλοντες πλεόν νὰ
 κυβερνῶνται ἀπὸ τὲς Κριτάς των, ἐζήτησαν
 βασιλέα. Διὰ νὰ τὲς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἄλο-
 γον ταύτην ἐπιθυμίαν (καὶ σημείωσα ὅτι
 ἐζήτην βασιλέα ὁμογενῆ καὶ νόμιμον, ὄχι
 βάρβαρον καὶ ἀλλογενῆ τύραννον), ἰδὲ τί
 λέγει πρὸς αὐτὲς ὁ Θεὸς διὰ τῆ Σαμεὴλ·
 « τῆτο ἔσα τὸ δικαίωμα τῆ βασιλέως, ὃς
 » βασιλεύσει ἐφ' ὑμᾶς. Τὲς ὑὲς ὑμῶν λή-
 » ψεται, καὶ θήσεται αὐτὲς ἐν ἄρμασιν
 » αὐτῆ, καὶ ἐν ἰσπεῦσιν αὐτῆ, καὶ πωτρέ-
 » χοντας τῶν ἀρμάτων αὐτῆ. Καὶ θήσει
 » αὐτὲς ἑαυτὰς ἑκατοντάρχους, καὶ χιλιάρχους,
 » καὶ φερίζειν φερισμὸν αὐτῆ, καὶ τρυγᾶν
 » τρυγητὸν αὐτῆ, καὶ ποιεῖν σκέυη πολεμικὰ

» αὐτῆ, καὶ σκευὴ ἀρμάτων αὐτοῦ. Καὶ τὰς
 » θυγατέρας ὑμῶν λήφεται εἰς μυρεψὰς, καὶ
 » εἰς μαγειρίας, καὶ εἰς πιασάσας. Καὶ τὰς
 » ἀγρὰς ὑμῶν καὶ τὰς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ
 » τὰς ἐλαιῶνας ὑμῶν τὰς ἀγαθὰς λήφεται,
 » καὶ δώσει τοῖς δέλοις ἑαυτῆ. Καὶ τὰ σπέρ-
 » ματα ὑμῶν, καὶ τὰς ἀμπελῶνας ὑμῶν ἄπο-
 » δεκατώσει, καὶ δώσει τοῖς εὐνέχοις αὐτῆ καὶ
 » τοῖς δέλοις αὐτῆ. Καὶ τὰς δέλας ὑμῶν,
 » καὶ τὰς δέλας ὑμῶν, καὶ τὰ βυκόλια
 » ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ, καὶ τὰς ὄνιξ ὑμῶν λή-
 » φεται, καὶ ἄποδεκατώσει εἰς τὰ ἔργα
 » αὐτοῦ. Καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἄποδεκατώ-
 » σει, καὶ ὑμεῖς ἴσασθε αὐτὰ δέλοι. Καὶ
 » βοήσατε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ πρῶτος
 » βασιλέως ὑμῶν, ἃ ἐξελέξαθε ἑαυτοῖς,
 » καὶ ἐκ ἐπακέσεται κύριος ὑμῶν ἐν ταῖς
 » ἡμέραις ἐκείναις, ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξαθε ἑαυ-
 » τοῖς βασιλέα » (Βασιλ. Α. η. ΙΙ--ΙΒ.).

Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγεν ὁ Θεὸς πρὸς τὰς
 Γεδάμιας, δὲ γὰρ τὰς διδάξῃ, ὅτι κτίσας τὸν
 ἄνθρωπον ἐλεύθερον καὶ αὐτεξέσιον, ἢ βελή-
 τε ἦτον γὰρ μείνη πάντοτε τοῖστος, μὴν ὑπο-

τασόμηνος πλὴν εἰς αὐτὰς τὰς νόμους, καὶ
 ὄχι ποτὲ εἰς τὰς αὐτογνώμονας βελήσεις
 τῶν ὁμοιοπαθῶν τε ἀνθρώπων. Ἡ δὲ Νέα
 Διαθήκη, καὶ ἡ εἰς αὐτὴν θεμελιωμένη τῶν
 Γραμμῶν Θρησκεία μήπως ἐδίδαξαν ἄλλα
 ᾧ ἐλευθερίας; Ὅσους μετὰ προσοχῆς
 ἀναγνώσει τὸ Εὐαγγέλιον, τὰς Πράξεις καὶ
 τὰς Ἐπιστολάς τῶν Ἀποστόλων, θέλει παν-
 ταχῶς εὐρη μίαν δημοκρατικὴν ἰσονομίαν,
 μίαν ἐλευθερίαν φρόνιμον, ᾧ θεωρισμένην ἀπὸ
 μόνους τὰς νόμους. « Οὐκ ἐνὶ Γαλαθῶν, ἐδὲ
 » Ἕλληνας· ἐκ ἐνὶ δῆλος, ἐδὲ ἐλεύθερος· ἐκ
 » ἐνὶ ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς
 » ἔσεσθε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ » (Γαλατ. γ. 28).
 Καὶ βέβαια, ἀνὸς σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς
 διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ, ἦτον ἡ βελτίωσις τῆς ἀν-
 θρωπίνης ψυχῆς, πῶς ἠδύνατο νὰ περάσῃ
 τὴν ἀρετὴν ὁ ἀνθρώπος, ἀνὸς δὲν ἦτον ἐλεύ-
 θερος; Νομίζει τάχα ὁ φιλόθερκος Συγ-
 γραφεὺς, ὅτι τὸ δῆλον φόβον ἀνθρωπίνης ποι-
 νῆς θεωροῦμεν ἀγαθὸν λογίζεται σιμὰ εἰς
 τὸν Θεὸν ζῆσθαι; νομίζει ἀληθῶς σάφρονα
 ἐκεῖνον, ὅσους ἀπέχη μακρὰν ἀπὸ τὰς πόρνους,

ὄχι δὲ τὴν συνείδησιν, καθὼς λέγει ὁ Παῦ-
 λος (Ρ'ωμ. ιγ. 5.), ἀλλὰ δὲ τὴν ἄλογον
 ὀργὴν ἐνὸς ἀνόμου τυράννου, ὁ ὁποῖος κολάζει
 τὴν πορνείαν, δὲ νὰ γεμίσει τὸν θησαυρόν
 τε ὑπὸ χρυσίου, καὶ ὄχι μὲ σκοπὸν τῆ νὰ
 σωφρονίσῃ τὸν πορνεύσαντα.

Διδάσκουσι, ναί, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπό-
 στολοι τὴν ὑποταγὴν εἰς τὰς κυρίας· ἀλλ' εἰς
 ποίας κυρίας; εἰς ἐκεῖνας, ὅσοι « τὸ δίκαιον
 « καὶ τὴν ἰσότητά τοῖς δέλοις παρέχουσι »
 (Κολοσσ. δ. 1). Περὶ δὲ τῶν ἀδίκων καὶ
 τυραννικῶν κυρίων, ὅσοι, ὡς οἱ Τῆρκοι,
 σοχάζονται μόνον ἑαυτὰς ἀξίους καὶ τῆς ζωῆς
 καὶ τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μεταχειρίζονται τὰς
 ὑπ' αὐτὰς μὲ ἀσυγκρίτως φειασοτέραν ἀσ-
 πλαγχνίαν ἀφ' ὅσων δεικνύουσι καὶ εἰς αὐτὰ
 τὰ ἄλογα κλήνη, ὅσοι ἀνόμως καὶ χωρὶς κρί-
 σεως ἀδικεῖσιν, ἀτιμάζουσι, σφάζουσι τὰς
 ὑπηκόους, ὅσοι, φροσάσασιν ὅτι κωλύει,
 καὶ ἀπαγορεύουσιν ὅσα συγχωρεῖ ὁ νόμος, τί
 λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος; « φειδαρχεῖν
 » δεῖ Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις » (Πραξ.
 ε. 29). Καὶ τῆτο ἄλλο δὲν σημαίνει πλὴν

ὅτι πρέπει νὰ πειθαρχῶμεν εἰς τὰς νόμους· ἐπειδὴ οἱ νόμοι ἄλλο δὲν εἶναι πλὴν ἡ ὁμόφωνος καὶ κοινὴ γνώμη ἑνὸς λαοῦ, ἡ δὲ Φωνὴ τοῦ λαοῦ, εἶναι Φωνὴ τοῦ Θεοῦ.

Διδάσκουσι, ναί, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὴν ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν· ἀλλὰ ποίων πειρασμῶν; τῶν ἀρεύκτων, καὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι μήτε ἴαμα μήτε ὄψαμυθία. Ὄταν ὁμως δύναται τις νὰ φύγη καὶ τὰς πειρασμὸς καὶ τὰς πειράζοντας, τί μας διδάσκει ἡ θρησκεία; «ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἢ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ἄλλην» (Ματθ. ι. 23). Τὸ Χριστὸν τὸν λόγον λοιπὸν ἐπλήρωσαν ὅσοι Γραμκοὶ μετωκίδισαν ὑπὸ τὴν πατρίδα των, δεῖ νὰ φύγωσιν ὄχι μόνον τὰ παρόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ μέλλοντα δεινά· ἐπειδὴ τίς ἐδύνατο νὰ τὰς βεβαίωσῃ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης αὐτῶν γενεᾶς δὲν ἤθελε μianθῶσιν ὑπὸ τῆς ἀσελγείας Τέρκας, ἢ δὲν ἤθελε βιασθῆν νὰ ἀρνηθῶσι τὸν Χριστὸν καὶ νὰ προσκυνηθῶσι τὸν Μωάμεθ; Φρονιμώτεροι λοιπὸν καὶ εὐσεβέστεροι ἐφάνησαν κατὰ τῆτο

οἱ μετοικισθέντες Γραικοὶ ὡσαύτῃ τὸν Φιλότιμον συγγραφεῖα· ὁ ὁποῖος ἀνευθριάσως σπιδάξει νὰ συγκαλύψῃ τὴν ἀσχημοσύνην τῆς Τέρκων, μήτε ἐντρέπεται νὰ μᾶς διδάσκῃ τὴν εἰς αὐτὰς ὑποταγήν, ἤγεν νὰ ὑποφέρωμεν τὰς ἀδικίας, τὰς ἀρπαγὰς, τὰς ἀσελγείας, τέλος καὶ νὰ τερκίσωμεν περὶ τὸν καλύτερον ὡσαύτῃ νὰ φύγωμεν τὴν τυραννίαν αὐτῆς.

Ἀλλ' οἱ Γραικοὶ φρίττοντες φράσσουσι τὰς ἀκοὰς εἰς τοιαύτην σατανικὴν διδασκαλίαν, καὶ πληροφορημένοι, ὅτι δὲν εἶναι ἐδεμία μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία, ἐδεμία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, ἀκύνουσι τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς θρησκείας, ἣ ὅποια κρᾶζει πρὸς αὐτὰς λέγασα· « ἐξέλθετε ἐκ μέσων αὐτῆς καὶ ἀφορίσθητε » (Κορινθ. Β. 5. 14-17.). Φεύγουσι λοιπὸν οἱ Γραικοὶ τὰς Τέρκων δικαίως, ἐν ὅσῳ δὲν δύναται νὰ τὰς διώξωσιν· ἀλλ' ὅταν ὁ διαγμὸς τῶν τυράννων φανῇ ἔυκολος, δικαιότερον εἶναι τότε νὰ διώξωσι τὰς λησὰς, οἱ ὁποῖοι δὲν παροικῶσι πλὴν τριακοσίαις πενήτηκοντα σχεδὸν χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα,

ὡς νὰ ἐξοριθῶσιν αὐτοὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ τρεῖς χιλιάδας ἐτῶν ἤδη κατοικῆσι.

Καὶ τόσον εἶναι δίκαιος καὶ εἰς τὸν Θεὸν εὐάρεστος τῶν τυράννων ὁ διωγμὸς, ὥστε καὶ αὐτὴ τῶν Γραικῶν ἢ Ἐκκλησία, δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ καταραῖται τὸν τύραννον, καὶ νὰ ζητῇ ἐκδίκησιν ἀπὸ τὸν Θεόν, ψάλλουσα μέχρι τῆς σήμερον τὸ ὁποῖον καὶ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἑλλάδος ἔφαλλε. « σῶσον » Κύριε τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς Βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρέμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων δὲ τῆ σαυρῆ σου πολίτευμα ». Ἐρωτῶ τὸν ψευδώνυμον τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας συγγραφεύα, τίνες εἶναι οἱ βάρβαροι ἔτοι, τὰς ὁποίας καταραται ἡ Ἐκκλησία, πλὴν οἱ Τῆρκοι. Τίνες εἶναι οἱ Βασιλεῖς, εἰς τὰς ὁποίας εὐχεται νίκας κατὰ βαρβάρων, πλὴν οἱ Γρακορωμαῖοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀυτοκράτορες, πρὶν τῆς καταστροφῆς των, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, οἱ Ἀυτοκράτορες τῆς Ρωσίας, ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη τῆς

Εὐρώπης ἡγεμονία, ἐλείψασα τὴν ἀπαρη-
 γόρητον τῆς Γραμκῶν δυσυχίαν, ἤθελε μελε-
 τήσῃ τὴν καταστροφὴν τῆς τυράννης. Ὑποκρί-
 νεται ὁ φιλότιμος συγγραφεὺς φόβον, μή-
 πως τάχα ἢ ἐλευθερία ἀνατρέψῃ τὴν ἱερὰν
 τῆς Χριστοῦ θρησκείαν· καὶ μὲ αὐτὸ φανερώνει
 ἀναντιρρήτως ὅτι πειθεύει πλεον τὸν Μωά-
 μεθ πρὸς τὸν Χριστὸν. Ἄν ἢ πρὸς τῆς Ἐκ-
 κλησίας προφητεία τῆς Γησοῦ ἦναι ἀληθῆς·
 « καὶ πύλας ἄδης οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς »
 (Ματθ. 15. 18.), μὴ δὲν δύναται ὁ
 Χριστὸς νὰ φυλάξῃ μὲ μέσα καὶ τρόπος εἰς
 ἡμᾶς ἀκαταλήπτως τὴν Ἐκκλησίαν τε; ἢ
 τάχα δὲν εὑρίσκῃ ἄλλο μέσον, πρὸς τὴν
 μισόχριστον τῆς Ωθωμανῶν θρησκείαν, δεῖ
 νὰ σπρίξῃ τὴν ἰδικὴν τε; ἄλλο μέσον νὰ σώ-
 σῃ τὰ πρὸςβάτα τε πλὴν τῆς νὰ τὰ πρὸς-
 δώσῃ εἰς αὐτὸ το σῶμα τῆς λύκῃ; Καὶ τίς
 ἠκασέ ποτε τοιαύτην φρικτὴν βλασφημίαν;
 Ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ τῆς Τέρκων ἢ τυραν-
 νία ἠλάττωσε κατὰ πάντας τρόπος τὸν ἀριθ-
 μὸν τῆς ἀληθινῶν πεισῶν, ἐπειδὴ, ἂν ἐπὶ
 πλεον δεξιμείνῃ, κινδυνεύει νὰ ἐξαλείψῃ ὄλο-

τελῶς τὸν χριστιανισμόν, θέλωσα ἢ πρόνοια
 τῆ Θεῶ νὰ δείξῃ τὴν ωροφτεῖαν ἀφευδῆ
 « καὶ πύλα ἀδὲ ἐ κατισχύουσιν αὐτῆς »
 ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τῆς Ὀθωμανι-
 κῆς τυραννίας.

Οἰκτεῖρει ὑποκριτικῶς ὁ συγγραφεὺς τὴν
 γαλινοτάτην Ἀριστοκρατίαν τῆς Ἐνετῶν,
 θρηνεῖ καὶ κλαίει τὴν μεταβολὴν τῆς Ἰτα-
 λίας. Ἦτον τόσον γαλινὴ ἢ Ἀριστοκρατία
 τῆς Ἐνετῶν, ὥστε δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ συλ-
 κατανεύσῃ εἰς τὸ νὰ ἔχουσιν οἱ Γρακοὶ εἰς
 τὴν αὐτῆς ἐπικράτειαν, ἐκκλησίαν ἐλευθέραν
 ὑπὸ τὴν Παπικὴν τυραννίαν. Ἦτον τόσον
 γαλινὴ, ὥστε ἐδέχετο ἀνεξετάσως τὰς κατ' ἀλ-
 λήλων συκοφαντίας τῶν πολιτῶν, καὶ ἐκό-
 λαζε πολλάκις μὲ θάνατον τὰς πρὸς πολι-
 τικῶν ὑποθέσεων ἡσύχας συνομιλίας, καὶ
 ἠθέλεν ἦσαν παντάπασιν ἀβλαβεῖς εἰς τὸ
 πολιτικὸν αὐτῆς σύστημα. Ἦτον τόσον γα-
 λινὴ, ὥστε ἐσυγχώρει τὰς κατ' ἀλλήλων φό-
 νας καὶ τὰς σφαγὰς τῶν νησιωτῶν αὐτῆς
 ὑπηκόων μὲ τὸ μέσον τῆ χρυσίαι. Δὲν εἶναι
 πρᾶγμα ἀληθῶς ἀξίον θρῆνε, τὸ νὰ παύ-

σωσιν οί τοσῶτοι Φόνοι δὲ μίση τῶν νόμων
καὶ τῆς ἐλευθερίας; Δὲν εἶναι θρήνων ἄξιον,
κατὰ τὸν συγγραφέα, τὸ νὰ μὴ τυραννῆται
πλέον ἢ Ἰταλία ὑπὸ τοσῶτες ἀναιδεῖς καὶ
ἀπανθρώπεις ἡγεμονίσκας; Δὲν εἶναι ὀδυρ-
μῶν καὶ δακρύων ἄξιον (καὶ ἐδῶ ὁ συγγρα-
φεὺς φαίνεται ὄχι μόνον τῷ Μωάμεθ, ἀλλὰ
καὶ τῷ Πάπα φίλος) τὸ νὰ κρημισθῆ ὁ
Μακαριώτατος Πάπας ὑπὸ τὸν θρόνον τε,
νὰ σερηθῶσιν οἱ ἐξοχώτατοι Καρδινάλιοι
τὰς τρυφὰς των, νὰ μὴν ἔχωσι πλέον μῆτε
ἐρωμένας μῆτε ἐρωμένους· εἰς ὀλίγα λόγια, τὸ
νὰ ταπεινωθῆ ὑποκάτω εἰς τὴν ἀκαταμάχη-
τον ἰσχὺν τῶν νόμων ὁ τύφος καὶ ἡ ἀλαζονεία
τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας; Δὲν εἶναι δα-
κρύων ἄξιον τὸ νὰ μὴν ἔχη πλέον ἢ Ρώμη
τὴν ἐξουσίαν νὰ εὐνεχίζῃ ἀθῶα νεογέννητα
βρέφη, δὲ νὰ ψάλλωσιν ἔπειτα φθάνοντα
εἰς ἡλικίαν τὰς θείας ὕμνας εἰς τὰς ἐκκλη-
σίας, καθὼς ποτὲ οἱ Κορύβαιτες εἰς τὸν ναὸν
τῆς Κυβέλης; Δὲν εἶναι θρήνων ἄξιον τὸ νὰ
παύσῃ πλέον τὸ κατὰ τῶν Γραικῶν ἄλογον
μῖσος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας; τὸ νὰ θά-

πίνονται εἰς μνήματα, καὶ ὄχι πλέον νὰ ρίπνῳνται ὡς ἀλόγων κτῆνων πώματα εἰς τοὺς ἀφειδρῶνας, καὶ πᾶσαν τὴν Παπικὴν ὑπεκράτειαν, οἱ νεκροὶ τῆς Θαλασπώρου Γεραικῶν; Ὅλα ταῦτα τὰ πάνδεινα κακὰ, ἦσαν ἀποτελέσματα τῆς τυραννίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἀπὸ Θεοσυσταθείου ἔβυσσίου νὰ πειθόμεθα μᾶς συμβελεύει· ὅλα ταῦτα καταργήθησαν σήμερον διὰ τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν « ὑπινόησιν τῆς « πονηρῆς ἀβόλης » ὀνομάζει ὁ φιλότερκος καὶ φιλόπαπικος συγγραφεύς: καὶ μὲ τοιαύτας ἀπληξίστας βλασφημίας ἐλπίζει νὰ ἀπατήσῃ τὴς Γεραικῆς ὁ ἀνόητος!

Ἄφ' ὅ μὲ μαρτυρίας ἢ κολοβάς, ἢ κακῶς ἐξηγηθείσας τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐσπέδασε δολίως νὰ μᾶς διδάξῃ τὸ μῖστος τῆς ἐλευθερίας, μετασχηματίζεται αἰφνιδίως ἐκ θεολόγου εἰς φιλόσοφον, καὶ προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείσῃ καὶ μὲ μόνας τὰς λογικὰς ἀποδείξεις, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία εἶναι θεῖον ἀνυπόστατον. Μέχρι τῆς δὲν ἴδωμεν πλὴν τὴν κακοφροσύνην τῆς θεολογίας· ἐντεῦθεν θέλει ἴδωμεν καὶ τὴν παντελεῖ ἀφροσύνην τῆς φιλοσοφίας.

« Πλὴν

« Πλὴν, ὡς ἐξετάσωμεν (λέγει) καὶ
 » ἐπισημονικώτερον τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς ἐλευ-
 » θερίας, κ. τ. λ. » Ἐπειτα ὁ ἐπισημονικώ-
 » τατος ἕτος νῆς θεωρεῖ τρία εἶδη ἐλευ-
 » θερίας, τὰ ὅποια ἕτως ὀρίζει · « ἐλευθερία
 » ἀληθῆς εἶναι πρῶτον ἢ διαθεσις τῆς λογι-
 » κῆς ψυχῆς, ἥτις ποδηγετεῖ χάριτι Θεῶ
 » τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλόν, χωρὶς ὁμως νὰ
 » τὸν βιάσῃ · ἢ τοιαύτη ἐλευθερία ὀνομάζε-
 » ται αὐτεξέσιον ». Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς φιλό-
 » σοφε, τὸ αὐτεξέσιον τῆτο εἶναι δῶρον Θεῶ,
 » δοθὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον, δια νὰ τὸν ὀδηγῇ εἰς
 » τὴν ἀρετὴν, οἱ Τυράννοι λοιπόν, καὶ πάντες
 » ἀπλῶς οἱ τύραννοι, εἶναι πάσης ἀποστροφῆς
 » ἄξιοι, ὡς ἀφανῆντες ἀπὸ τῆς τυραννικῆς
 » ἐκεῖνο τὸ μέσον, τὸ ὅποῖον ἐμελλε νὰ τῆς
 » ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀρετὴν · οἱ τυραννέμμοι λοι-
 » πὸν ἔχουσι τὸ ἀπαλλοτρίωτον δικαίωμα
 » τῆ νὰ ζητῶσι παντοίους τρόπους, δια νὰ διαρ-
 » ρήξωσι τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, καὶ νὰ ἀπο-
 » λάβωσι πάλιν τὸ πολύτιμον αὐτὸ δῶρον,
 » τὸ αὐτεξέσιον. « Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῶ μᾶλ-
 » λον ἢ ἀνθρώποις » ἴδομεν ἀνωτέρω τὸν

Ἀπόστολον Πέτρον λέγοντα εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τυραννικῶς ἐζήτην νὰ τῷ ἀφαιρέσωσι τὸ αὐτεξέσιον.

« Δεύτερον (λέγει) ἐλευθερία εἶναι τὸ »
 » νὰ ἡμπορῇ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰς τῆς
 » θελήσεώς τε ὀρέξεις ὁ ἄνθρωπος ἀνεμποδί-
 » σως, ἢ ὁποία εἶναι μία ἀνυποταξία ».
 Ἐδῶ ὁ νέος αὐτὸς φιλόσοφος ἀντιλέγει φα-
 νερὰ αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν, συγχέων τὴν ἐλευθε-
 ρίαν μὲ τὴν εἰς τὰς νόμους ἀνυποταξίαν. Εἰς
 τὴν τοιαύτην ἀνυποταξίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν
 ἀχαλίνωτον ἐξουσίαν καὶ ἀναρχίαν, τῆς ἐλευ-
 θερίας τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης ἀνάρμοσον, κα-
 θὼς καὶ τὸ ὄνομα τῆς δεισιδαιμονίας εἰς τὴν
 ἀληθινὴν εὐσέβειαν. Ὅπως ἂν ἦναι τὸ πρᾶγ-
 μα, εἰς ποίαν ὑπὸ τὰς πολιτικὰς διοικήσεις
 ἔχει μάλιστα χώραν αὕτη ἢ νομιζομένη ἐλευ-
 θερία; εἰς τὰς ἐλευθέρως ἄρα ὑπὸ τῶν νόμων
 κυβερνωμένας δημοκρατίας, ἢ εἰς τὰς αὐτο-
 γνώμονας ἡγεμονίας καὶ τυραννίας; Ἄς μᾶς
 εἰπῇ ὁ φιλόσοφος ἕτος, ἂν εὐρίσκεται ἢ εὐρέ-
 θη ποῦ ποτε καμμία δημοκρατία, ἀρισokra-
 τία, βασιλεία, ἢ καὶ τυραννία ὅποιαδήπο-

τε ἄλλη, ὅπως ἐχύθη τοσαῦτον ἀθῶον αἷμα,
 ὅσον ἔχυσαν μέχρι τῆ νῦν οἱ Τῦρκοι·
 ὅπως ἐπαράχθησαν τοσαῦται ἀρπαγαί, λησ-
 τῆϊαι, καταδυνασεῖαι, γυναικῶν, παρ-
 θένων καὶ παιδῶν βίαι, ὅσαι παράττονται
 κατὰ πᾶσαν ὥραν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν
 ἐπικράτειαν, ὅχι μόνον διὰ τὸν τύραννον αὐ-
 τὸν, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ἀνδράποδα, ὅσα
 τῆ τυράννῃ τὴν ἀγριότητα μὲ κολακείας
 ἢ δῶρα ἠξεύρουσι νὰ ἀπατῶσι· ὅπως ἐφά-
 νη ποτέ τοσαύτη ἀχαλίνωτος ἐξουσία,
 ὅσην βλέπομεν εἰς τὰς δυσυχεῖς τόπους τῆς
 Τερκίας.

Κατ' αὐτὸν, « λέγεται τρίτον ἐλευθε-
 » ρία, τὸ νὰ ζῆ τινὰς κατὰ τὰς θείας καὶ
 » ἀνθρωπίνους νόμους, τρεῖσι τὸ νὰ ζῆ ἐλεύ-
 » θερος διὰ καθὲ ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως,
 » καὶ διὰ παιδείαν πολιτικὴν ». Ἐρωτῶ
 πάλιν τὸν φιλόσοφον· εἶναι ἄρα εὐκολώτε-
 ρον εἰς τὰς Γραικὰς τὸ νὰ φυλάττωσι τὰς
 ἱερὰς νόμους τῆς θρησκείας των, ἀπαντῶσιν
 ἄρα ὀλιγώτερα κωλύματα εἰς τὸ νὰ παράτ-
 τωσι τὰς θείας ἐντολάς, ὑποκάτω εἰς τὸν ζῆ-

γὸν μιᾶς τυραννίας, ὅπως καὶ τὰ ᾠδαδείγ-
 ματα τῆς κακίας συνεχέστερα, καὶ ἡ ευκολία
 τῆ νὰ ἀποφύγη τις τὴν πολιτικὴν παιδείαν
 μὲ τὸ μέσον τῆ χρυσίε εἶναι φειστοτέρα;
 Ὅσα κακὰ συκοφαντῶν ἀναιδῶς προσαπλῆ
 εἰς τὰ νεωστὶ ἐλευθερωθέντα τῆς Εὐρώπης
 ἔθνη, εὐρίσκονται πραγματικῶς ὅλα εἰς
 τὴν Τυρκικὴν ἐπικράτειαν. Εἰς αὐτὴν, καὶ
 ὄχι εἰς τὰς ἐλευθέρως ὑπὸ τῆ νόμων κυ-
 βερνωμένας πολιτείας, βασιλεύει τὰ πά-
 ρη εἰς αὐτὴν ὑπερσχύει ἡ ἀρπαγὴ· εἰς αὐ-
 τὴν ὁ δυνατὸς ἐπικρατεῖ καὶ καταβάλλει τὸν
 ἀδύλατον, ὁ πλούσιος τὸν πτωχόν, ὁ πα-
 νθροῦς τὸν ἀπλῆν: διότι ὁ δυνατὸς, ὁ πλέ-
 σιος καὶ ὁ παιθροῦς ἔχει τὸν τρόπον νὰ
 χορτάσῃ ἢ καὶ νὰ ἀπατήσῃ τὴν ἀπλισ-
 τίαν τῆ τυράννων, δὲ νὰ φύγῃ τὴν ὀφει-
 λομένην εἰς τὰς κακίας των ποιήν. Ἄν
 καὶ ἀρχὰς τῆς νῦν πολιτικῆς μεταβολῆς τῆ
 Εὐρωπαϊκῶν, ἐκυρίευσαν πρὸς μικρὸν τὰ πά-
 ρη, ἦσαν καὶ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς τυράννου·
 ὁ ὁποῖος κυβερνήσας μὲ ράβδον σιδηρᾶν εἰς
 δεκαοκτῶ μηνῶν διάστημα τὴν Γαλλίαν, ἔδει-

Ξε μάλιςα μὲ τῆτο, ὅτι μόνον ἀσφαλὲς πολίτευμα εἶναι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ νόμοι μόνον δεσπόζουσι μὲ ἀπορροπόληπτον ἰσότητά ἐπάνω εἰς ὅλους, καὶ ὄχι αἱ θελήσεις τῶν κατὰ μέρος πολιτῶν.

Εἰς τὸ τοῖστον μόνον πολίτευμα ἔχει χῶραν ἢ ἀληθῆς ἐλευθερία· ἢ ὁποῖα ἄλλο δὲν εἶναι πλὴν « ἢ ἰξουσία τὴν ὁποῖαν ἔχει » πᾶς ἕνας πολίτης νὰ πρᾶτῃ ὅσα οἱ νόμοι » δὲν ἐμποδίζουσιν », ἢ γὰρ νὰ πρᾶτῃ ὄχι ὅ, τι θέλει, ἀλλ' ὅ, τι ἠθέλησε τὴν πρῶτην φοράν, ὁπότεν ἐνώθη μὲ τὰς συμπολίτας τε εἰς μίαν πολιτικὴν κοινωνίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἄλλο δὲν εἶναι ὁ νόμος, πλὴν « ἢ κοινὴ » θελήσεις διαφόρων ἀνθρώπων συνελθόντων » πρῶτον πικῶς, ἢ δια τοποτορητῶν, μὲ σκοπὸν τῆ νὰ συστήσωσι πολιτείαν » φανερὸν εἶναι, ὅτι ποτὲ δὲν συνηθροίσθησαν οἱ ἄνθρωποι δια νὰ πωλήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτῆ ἐλευθερίαν, δια νὰ συγκατανεύσωσιν εἰς τὸ νὰ ἀδικῶσι καὶ νὰ φονεύωσιν ἀκωλύτως ἀλλήλους, ἀλλὰ δια νὰ ἐμποδίσωσι μὲ τὸν φόβον τῶν ποινῶν ὅσα

ἔργα ἔκριναν βλαβερά εἰς τὴν πολιτικὴν κοινω-
 νίαν. Καὶ ἐκ ταύτης τῆς ὁμογενῶς πάν-
 των θελήσεως ἐπέλαι, ὅτι ὁσάκις ᾤθεοβαίνει
 τὸν νόμον ὁ κατὰ μέρος πολίτης, κολάζεται
 δικαίως, διότι πράττει ὅ,τι θέλει μό-
 νος αὐτὸς, καὶ ὄχι ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἠθέ-
 λησε κοινῶς μὲ τὰς συμπολίτας τε εἰς τὸν
 καιρὸν τῆ πολιτικῆ συναλλάγματος.

Μὴν ἀρκέμενος εἰς τὸ νὰ θεολογήσῃ
 κακοφρόνως, καὶ νὰ φιλοσοφήσῃ παντάπα-
 σιν ἀφρόνως, ἠθέλησεν ὁ ψευδώνυμος συγ-
 γραφεὺς εἰς τὸ τέλος τῆ βιβλιαρίας, νὰ μᾶς
 δείξῃ ὅτι εἶναι καὶ Ποιητής. Ἀναλαμβάνων
 καὶ πάλιν τὴν υπεράσπισιν τῆ ἀγαπητῆ
 αὐτῆ Τέρμων, μᾶς συμβαλεῖται τὴν εἰς
 αὐτὰς ἀλογον ὑποταγὴν, διὰ εἰχων μιᾶς
 νέας Μύσης τόσον γλυκείας, ὥστε παρ' ὀλί-
 γον ἀναγινώσκων αὐτὰς ἐνεκρώθη ἀπὸ τὴν
 ἠδονήν. Εἰς αὐτὸν προσφύεσεν ἀρμόζουσι
 ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τῆ Κλεοφῶν-
 τος:

 ἐφ' ἧ

δὴ χεῖλεσιν ἀμφιβάλοις

δεινὸν ἐπιβρέμεται

Θρηκία χελιδῶν,

ἐπὶ βάρβαρον ἐξομένη πέλalon (Βατρ. σίχ. 678).

Καὶ σημείωσαι, ὅτι εἰς τὴν Θράκην δευτέρων
συνέγραψε τὸ θαυμάσιον τῆτο πόνημα ὁ
θαυμασὸς συγγραφεύς.

Διὰ τὰ μᾶς ἀποδείξει ὅτι ἡ μοναρχία,
καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι τυραννική, εἶναι ὁμως ἀ-
ρετωτέρα πῶς τὴν Δημοκρατίαν, φέρει
πῶς δείγμα τῆς ναύτας λέγων ὅτι:

«Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται εἰς ἓνα παραβοκύρην»,

χωρὶς τὰ συλλογιᾶ ὁ εὐφυέστατος καὶ γλυ-
κύτατος ποιητής, ὅτι ἀληθῶς:

Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται εἰς ἓνα παραβοκύρην,

Ἐν ὅσῳ κυβερνᾶ καλῶς τὴς ναύτας καὶ τὸ πλοῖον.

Ἀλλ' ὅταν τὴς τῆς ναυτικῆς κανόνας δὲν ἠξέυρη,

Ὅταν ἀτάκτως κυβερνᾶ, μεθοκοπῆ εἰς τὴν ζάλην,

Κ' ἀντὶ τῆς τὴς εὐοδοῖ εἰς ἀσφαλῆ λιμένα,

Τυραννικῶς αὐτὸς ζητῆ τὴς σύμπαντας τὰ πνίξη.

Τότε συμφῶνως ἀπαίρει πιδύγματα τὸν δένον,

Καὶ τὸ πηδάλιον εὐθὺς δίδων εἰς ἄλλου χεῖρας.

Σιωπῶ τὰ ἄλλα ἀνόητα πῶς δείγματα,

ἅσα φέρει ἄπο τὰ ἄλογα ζῶα ὁ ἄλογος ἕλος

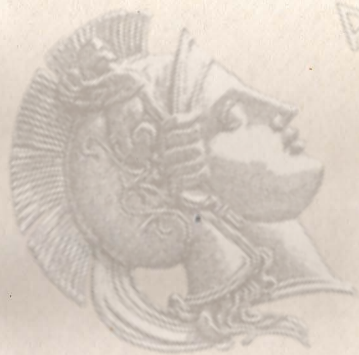
ποιήτης· σιωπῶ τὴν Φρικτὴν βλασφημίαν ἢ τὴν ὁποίαν ἐξερεύγεται, ὀνομάζων τὸν Σελτάνον « Πρύτανιν τῆς ἀγαθῶν », τὸ ὁποῖον ὄνομα εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀποδίδασιν οἱ χριστιανοί· ὡρατρέχω μυρία ἄλλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἔυκολον εἶναι νὰ ἐπισομίσῃ τις τὸν Φιλότρεκον συγγραφέα : καὶ τῆτο δὲ νὰ μὴ φανῶ ἢ ἐγὼ μωρὸς, ὡς αὐτός, σπευδάζων νὰ ἀνατρέψω μὲ λόγους μακρὰς, φρονήματα τῆς ὁποίων ἡ μόνη ἀνάγνωσις εἶναι ἱκανὴ νὰ δείξῃ τὴν ἀλογίαν·

Σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφὰ,
 Δόξεις ἀχρεῖος, ἢ σοφὸς πεφυκέναι,
 καθὼς λέγει ὁ Εὐριπίδης (Μηδ. σίχ. 298.
 299.)

Ἐν μόνον ἔτι λέγω, ἔπειτα δίδω τέλος εἰς τὴν μακρὰν ταύτην ἀντίρρησην, τὴν ὁποίαν ἔγραψα ὡς ἀσθενέστερον δὲ νὰ δικαίωσω τὰς Γραικὰς ἐνώπιον ἐκείνων, ὅσοι τὰς διαβάλλουσιν ὡς ἀνδράποδα, ὡρὰ νὰ σπλιτεύσω τὸν ἀνδραποδῶδη καὶ ἀνάξιον τῆς Ἑλληνικῆς ὀνόματος συγγραφέα τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀφ' ἑ ἀλλη-

γορικῶς προσήρμοσεν εἰς τὴν Νεάν καὶ Παλαιάν Διαθήκην, τὲς δύο τῆς Ἀβραὰμ υἱὲς, τὸν Ἰσαὰκ γεννηθέντα ἐκ τῆς ἐλευθέρας Σάρρας, καὶ τὸν Ἰσμαὴλ ἐκ τῆς δούλης Ἀγάρ, ἐκ τῆς ὁποίας κατάγονται οἱ τύραννοι τῆς Γραικῶν Ἀγαρηνοὶ, ὡσὰν νὰ ἐπεόβλεπε τὴν τυραννίαν καὶ τὴς βδελυρῆς ὑπερασπιστὰς καὶ κόλακας τῶν Τέρκων, μᾶς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ ῥητῶς νὰ φεύγωμεν τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, νὰ μακρυνώμεθα, ὅσον εἶναι δυνατόν, ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς ἐλευθέρας Ἰσραὴλ τῆς Ἀγάρ. « ἄρα, » ἀδελφοί, ἡμεῖς ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. Τῇ ἐλευθερίᾳ ἔν, ἢ » χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, σῆκετε, καὶ μὴ » πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχετε » (Γαλάτ. δ. 31. ε. ι.).

Δὲν εἶναι κἀνεὶς νομίζω, ὅστις, ἀφ' ἧς μετὰ προσοχῆς ἐξετάσῃ ὅσα μέχρι τῆς νῦν εἶπα, δὲν ἤθελεν ἀδιστακτικῶς πληροφορηθῆναι, ὡς ἐγὼ, ὅτι τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἄσπονδός τις ἐχθρὸς τῆς Θρησκείας καὶ τῆς ὀνόματος τῆς Γραικῶν, φίλος

ΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(58)

πιστὸς τῷ Ω'θωμανῶν, τῷ Πάπα, πάντων
τῷ παρελθόντων, τῷ παρόντων καὶ μελλον-
των τυράννων τῷ ἀνθρωπίνῃ γένει, καὶ ὄχι
βέβαια ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῷ
Ἱεροσολύμων, τῷ ὁποίῳ τὸ σεβάσιμον ὄνομα
ψευδαιύμως ἐτόλμισε νὰ ἐπιγράψῃ εἰς τὸ
μαρὸν αὐτῷ συγγραμμάτιον.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

ΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

ΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

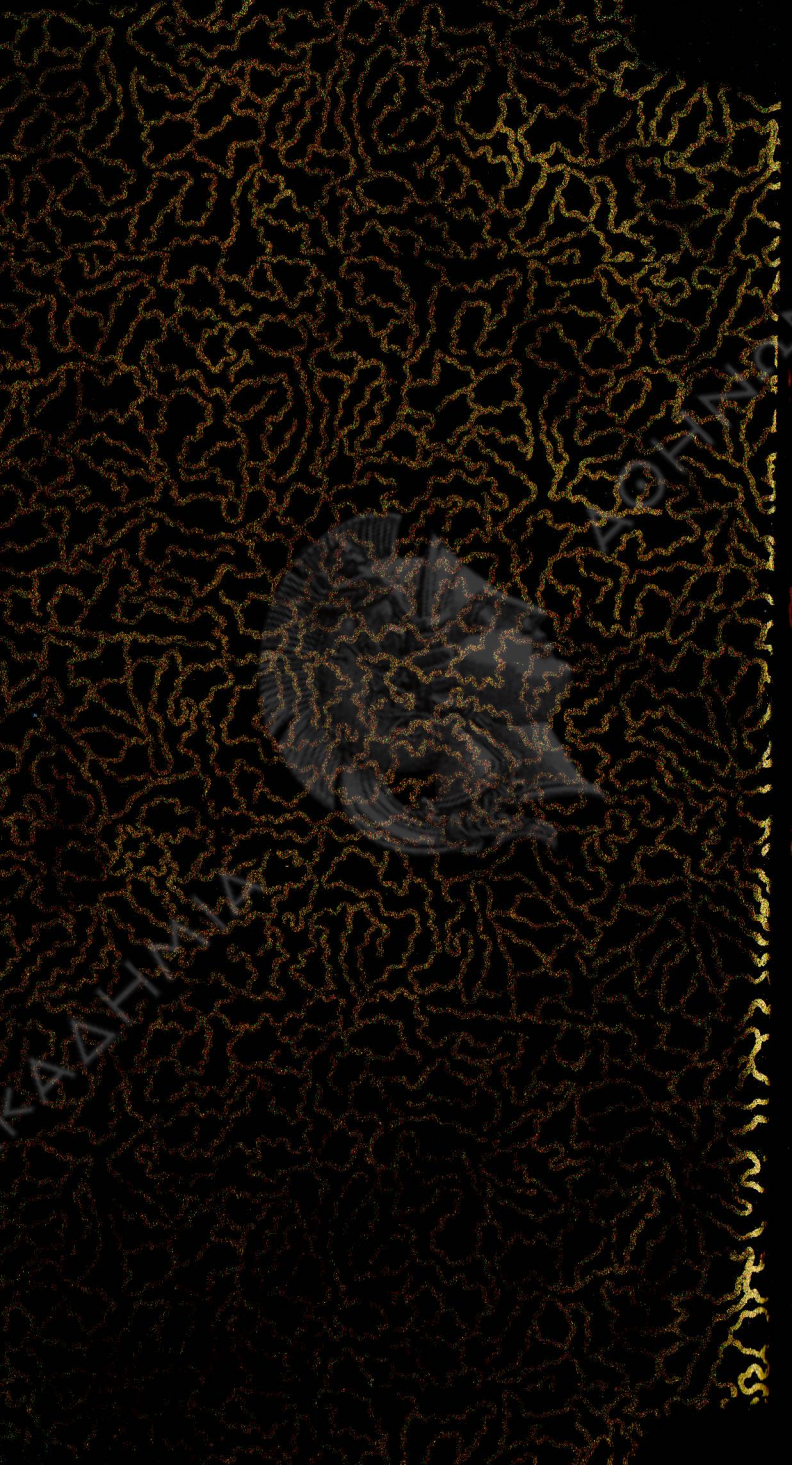
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000030000

ΚΑΘΗΜΕΡΑ

ΑΓΙΟΥΣ

